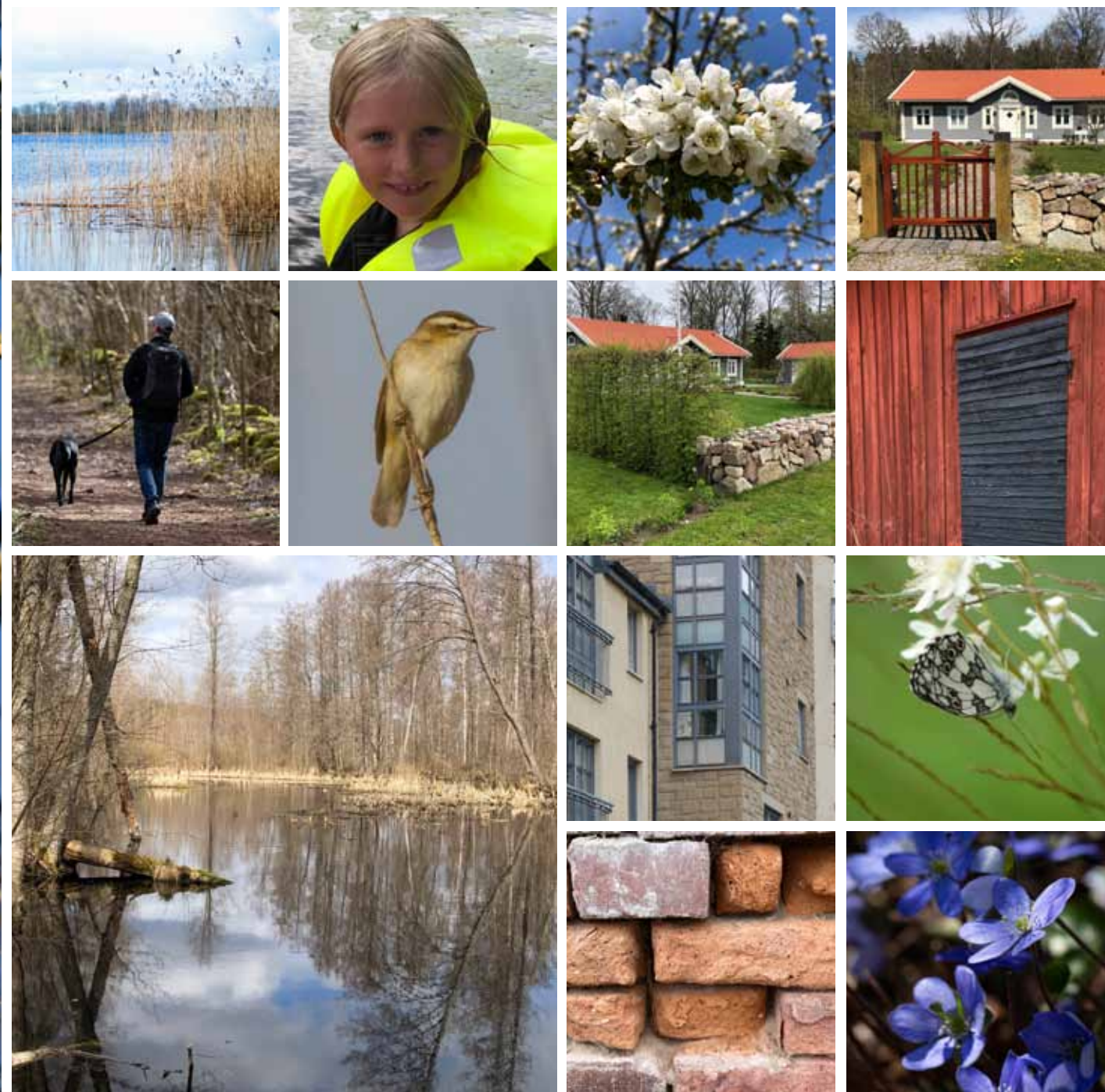

HERRSTORPET GESTALTNINGSPROGRAM

STÖD FÖR UTFORMNING OCH SKÖTSEL AV OMRÅDET

GRANSKNINGSHANDLING 2021-06-08

MEDVERKANDE

HULTSFREDS KOMMUN

TOMAS LEXINGER, PROJEKTLEDARE ÖSK

VATTEN OCH SAMHÄLLSTEKNIK AB

IDA SNÖBERG, LANDSKAPSARKITEKT
EVA DJUPFORS, LANDSKAPSARKITEKT
LISA WÄNDESJÖ, PLANARKITEKT

INLEDNING

BAKGRUND	4
SYFTE	4
VAD ÄR ETT GESTALTNINGSPROGRAM?	4
PLANOMRÅDETS LÄGE	4
HERRSTORPET IDAG	5

VISION

VISION FÖR HERRSTORPET	6
ILLUSTRATIONSPLAN	6

GESTALTNINGSPRINCIPER

NATURMARK	7
REKREATION	7
KVARTERSMARK	7
GATUMARK	7

NATURMARK

EN RIK NATURMILJÖ	8
SOLIGA ÄNGSMARKER	8
ETT PÄRLBAND AV VATTENSPEGLAR	9
NYA VATTENSPEGLAR BERIKAR	10
LÖVTRÄDBESTÅND	12
SJÖN HULINGEN	14

REKREATION

REKREATIVA STRÅK	16
REKREATIVA PLATSER	18
BERIKANDE INFORMATION	21

KVARTERSMARK

BEFINTLIG BEBYGGELSE	22
NY BEBYGGELSE	23
GRÄNSEN MELLAN TOMT OCH NATUR	24
TERRÄNGANPASSNING	25
UTSIKTER OCH INSIKTER	25

GATUMARK

GATURUM FÖR ALLA	26
GATUPLANTERINGAR	28
UTSIKTSPLATS ÖVER SJÖN	29

INLEDNING

BAKGRUND

Gestaltningssprogrammet är framtaget som stöd för projektering av och i enlighet med detaljplanens syfte för Herrstorpets planområde.

Detaljplaneringens syfte är att möjliggöra sjönära bostadstomter i anslutning till Hultsfreds tätort samt att säkerställa fortsatta spridningsmöjligheter för flora och fauna genom området. Syftet är även att bevara förutsättningar för fungerande ekosystemtjänster och integrera de kulturella värdena som området hyser.

Planområdet är cirka 24 ha stort och ligger två kilometer söder om Hultsfreds centrum, intill Hulingens västra strand.

Förutom detaljplanen för Herrstorpet har dokumentet Hultsfred Makeover tillsammans med en belysningsplan för Herrstorpet, varit en del vid framtagandet av gestaltningssprogrammet.

SYFTE

Gestaltningssprogrammets huvudsakliga syften är:

- att illustrera kommunens intentioner för utformningen av planområdet.
- att lyfta fram områdets identitet och belysa möjligheten till att säkerställa bevarandet och utvecklingen av befintliga värden och kvaliteter.
- att vara ett stöd för utformningen av de allmänna platserna.
- att visa på hur kommunens ambition om den "gröna tråden" kan förverkligas, dvs hur Herrstorpets förutsättningar i form av lantlig idyll och till synes orörd grönskande natur ska genomsyra och sammanbinda hela området.
- att utgöra likväl en källa till inspiration för framtida bygglovssökanden som ett stöd för kommunen i dialog med exploitörer.

VAD ÄR ETT GESTALTNINGSPROGRAM?

Ett gestaltningssprogram är en samling av riktlinjer för utformningen av i huvudsak det allmänt tillgängliga rummet och i viss mån det privata rummet. I ett gestaltningssprogram ges förslag för arkitektoniska principer och markens anordnande. Exempel för det allmänt tillgängliga rummet är natur-, park- och gatumark. Med det privata rummet avses t.ex kvartersmark för boende.

Ett gestaltningssprogram kan omfatta exempel på utsmycknings- och utrustningsdetaljer så som belysning, parkbänkar och papperskorgar samt redovisa en målbild om vegetationsytors karaktär. Målet är i regel att genom medvetna materialval, formspråk och färgsättning förstärka det offentliga rummets identitet och att skapa en helhetsverkan som binder samman området till en helhet.

För den privata kvartersmarken anger gestaltningssprogrammet i regel förslag i syfte att exempelvis styra bebyggelsens formspråk, materialval och färgsättning. I aktuellt område för Herrstorpet önskas dock det privata rummet, inom detaljplanenebestämmelsernas ramar, ges utrymme för de boendes egna tycke och smak att uttrycka sig.

Gestaltningssprogrammets riktlinjer bör inte enbart beaktas under områdets utbyggnadsfas utan även framgent ligga till grund för framtida beslut rörande områdets utveckling och skötsel.

PLANOMRÅDETS LÄGE

Herrstorpet ligger på cykel- och gångavstånd, två kilometer söder om Hultsfreds tätort.

HERRSTORPET IDAG

Längs med Hulingens västra strand, strax söder om Hultsfreds tätort, ligger gården Herrstorpet. Gårdens boningshus och tillhörande ladugård ligger inbäddat i ett naturskönt kulturlandskap som ramas in av produktionsskogar i väster och sjön Hulingens trädbevuxna strand i öster. I norr-södergående sträckning går Stångådalsbanans järnvägsspår jämte Järnvägsföreningens/Tjustbygdens smalspår.

Det relativt småbrokiga landskapet präglas än idag av forna tiders markanvändning, dels i form av betes- och odlingsmarker, dels av spår från tegelbrukets verksamheter. Ett stenkast från Herrstorpets boningshus ligger en f.d brännugn, där det under den senare delen av 1800-talet brändes tegelsten och takpannor. Brännugnen är den äldsta byggnaden som bevarats från tiden då tegelbruket var i drift. De vattenfyllda lertagen utgör även de tydliga spår från tiden då tegelbruket var aktivt.

Naturmarken i Herrstorpet präglas idag av igenväxande betes- och åkermark, åkerholmar med stora äldre träd, vattensamlingar, såväl tätare som glesare träd- och buskbestånd, samt av sjön Hulingen med dess trädbevuxna strandremsa.

Från Hultsfreds tätort leder idag en smal bilväg fram till områdets södra ände. Vägen övergår i höjd med järnvägsövergången i en grusväg. Grusvägen letar sig mitt i området upp på en höjdrygg, med berg i dagen. Härifrån bjuds det på storslagna vyer över igenväxande ängsmarker ner mot sjön Hulingen som skymtas mellan en trädridå av främst björk, al och sälg. Här och var syns storvuxna ekar, troligen en rest från tider med ett mer aktivt bete, som bidragit till områdets höga rekreativa värden.

Väster om järnvägs- och smalspåret ligger jordbruksmark genom vilken det skär ett dike. I dikekanten växer det träd som bildar en vacker siluett i det annars relativt storskaliga fältet. Norr om fältet ligger Hultsfreds f.d skytteklubb och skjutvall. Även idag nyttjas platsen för föreningsverksamhet, d.v.s. för träning av hundar.

Avståndet mellan skjutvallen och riksvägen 23/34 är cirka 250 meter, med en tydlig höjdrygg emellan. Kopplingen till sjön Hulingen upplevs från detta område inte lika tydligt och järnvägsspåret utgör en barriär ned mot stranden. Dock ligger Herrstorpet och Hulingens strand även här inom promenadavstånd.

Från den slingrande grusvägen som leder fram till Herrstorpet skymtas sjön Hulingen bakom en trädridå i öster.

Lerdammen och tegelbruket vittnar om den tidigare markanvändningen i området och bidrar till platsens historiska dimension och identitet.

VISION FÖR HERRSTORPET

Kommunens vision för Herrstorpet är att skapa byggrätter för nya bostäder i ett attraktivt strandnära läge. Även närheten till riksväg 23/34 och Hultsfreds tätort är en viktig kvalitet för området. Kopplingen till tätorten avses att stärkas genom att gång- och cykelstråket, Hultsfreds strandpromenad, binds samman med Herrstorpet.

Herrstorpet ska bli ett område med blandad bebyggelse bestående av villor, radhus, parhus och flerbostadshus. Högre bebyggelse i väster möjliggör att i större utsträckning ta tillvara på områdets fina utsikt mot Hulingen.

Visionen är att skapa en modern bebyggelse där frihet i utformning och plats för nytänkande ges till byggherrarna, samtidigt som områdets plats-specifika värden tas tillvara. Placeringen för ny bebyggelse kommer därför i stor utsträckning anpassas till områdets topografi och befintliga natur- och kulturvärden.

Ambitionen är att exploateringen i området ska ske varsamt och med stor hänsyn till den befintliga naturen. Tack vare områdets storlek är det möjligt att lämna stora arealer obebyggda och orörda. På så vis ges goda förutsättningar för ekosystemtjänster, befintliga växt- och djurarter, deras habitat och spridningsvägar. Detta skapar i sin tur goda möjligheter för bostadsnära rekreation.

NATURMARK: ETT NATUROMRÅDE SOM BEFOLKAS

Hulingen hyser höga ekologiska och hydrologiska värden och kommer vara en stor tillgång och attraktion för framtida boende och besökare i området. Strandområdet ska hanteras varsamt.

Exploateringen i Herrstorpet ska anpassas efter områdets naturvärden, inte tvärt om. Nuvarande karaktär av naturmarken, som utgörs av en mosaik av olika biotoper, ska även efter exploateringen bestå. De nya byggda strukturerna ska ramas in av till synes orörda naturmarker. Naturen integreras i boendet och områdets skötsel ska vara fokuserad till extensiva skötselåtgärder som gynnar ekosystemtjänster och den biologiska mångfalden.

Gröna kilar ska säkerställa spridningsvägar för flora och fauna och bidrar till goda förutsättningar till att fördröja, infiltrera och rena dagvatten.

REKREATION: VARSAMT TILLGÄNGLIGGÖRANDE

Herrstorpet har stor potential att utvecklas till ett närreklamationsområde för boende såväl som för besökare. Närheten till Hultsfred tätort innebär att Herrstorpets natur- och sjöliv bara är en cykeltur bort.

Herrstorpets grundvärden som rekreationsområde - ett naturligt myller och variation av naturmarkupplevelser med allt från äldre betesmark, torräng, vattensamlingar och strandområde, ska bibehållas och fortsatt vara den stora behållningen i området.

De tillägg som görs i naturmarken och i vattenområdena ska göras för att i första hand öka tillgängligheten av området för flera och för att informationsrika besökare och boende avseende områdets naturupplevelser.

KVARTERSMARK: MODERN BEBYGGELSE I NATUR

Herrstorpet ska ses som ett modernt område, där byggherrarna, inom detaljplanens ramar, ges utrymme för nytänkande. Eftersom området inte är sammanbyggt med Hultsfreds tätort behöver inte någon särskild hänsyn tas till det arkitektoniska uttryck som finns inne i samhället.

Herrstorpets kulturhistoriska arv, d.v.s det gamla tegelbruket, Herrstorpets gård med tegelmästarbostad, lada och uthus samt kulturlandskapet kring gården, kan med fördel utgöra inspiration för den nya bebyggelsen. Detta i form av mindre detaljer och diffusa anspelningar snarare än att bygga pastischer av äldre byggnader eller plageria rakt av.

De nya bostadskvarteren kommer att omges av befintlig naturmark som avses att lämnas tämligen orörd. Gestaltningen av övergången mellan den privata tomtmarken och allmän platsmark i form av strandpromenad och naturmark innebär en särskild utmaning.

GATUMARK: RÖRELSE PÅ LIKA VILLKOR

Stråk längs med gatumark och några utvalda platser i området ska se omhändertagna ut och ge ett välkomnande och ordnat uttryck.

Gestaltningen av gaturummet ska bidra till att binda samman de nya bostadsområdena, t.ex. kan belysning och markbeläggningen utföras i enhetlig stil för att skapa identitet och igenkänning.

Vid entrén till området och vid vändpunkten närmast sjön finns möjlighet att skapa knutpunkter. Dessa platser tillåts att sticka ut gestaltningsmässigt och bli något extra i området.

För att skapa en mjuk övergång mellan det anlagda och det naturliga landskapet förespråkas plantering av inhemska arter och arter som har lång användningstradition i Sverige.

EN RIK NATURMILJÖ

Placeringen av de nya bebyggelsekvarteren i Herrstorpet har anpassats efter områdets naturvärden och områdets nuvarande karaktär. Området präglas än idag av tidigare kulturlandskap med en mosaik bestående av f.d åkermark, igenväxande betes- och ängsmarker, vattensamlingar, träddungar, äldre ädellövsträd och Hulingen med dess trädbeklädda strandängar.

För att säkerställa att viktiga naturvärdesobjekt inte påverkas negativt av föreslagen exploatering lämnas stora delar av planområdet orörda och några grundprinciper för skötsel i området har dragits upp. Dessa kompletteras av specifika skötsel- och utvecklingsförslag för de olika naturtyperna. Biologisk mångfald och rekreativa kvaliteter bedöms härvid kunna gå hand i hand. Grundprinciperna för skötseln är:

- Endast varsam röjning, naturvårdsröjning och/eller gallring ska utföras.
- Extensiv skötsel, som tillåter att områdets naturlika karaktär bibehålls.
- Åtgärder som fokuserar på att återskapa och främja naturvärden som gynnar den biologiska mångfalden.
- Tillgänglighet ökas i viss mån, men på naturens villkor.
- Endast få utvalda platser tillåts få en mer ordnad karaktär och prydas med planteringar.

I syfte att hålla påverkan på djurlivet i form av ljusföroreningar så liten som möjligt, föreslås ingen belysning mer än längs med de mest frekvent använda rörelsestråken i Herrstorpet, samt vid två särskilt gestaltade platser längs med strandpromenaden.

RIKSINTRESSE NATURVÅRD

Södra delen av Herrstorpet ingår i ett mångformigt våtmarks-komplex som klassats som riksintresseområde för naturvård och som hyser höga ornitologiska värden. Utvecklingen av denna del av Herrstorpet ska fortsatt följa den framtagna skötselplanen för riksintresseområdet. För att öka kunskapen och förståelsen bland boende och besökare av området bör en informationsskylt placeras intill gångstigen längs med Hulingens strand.

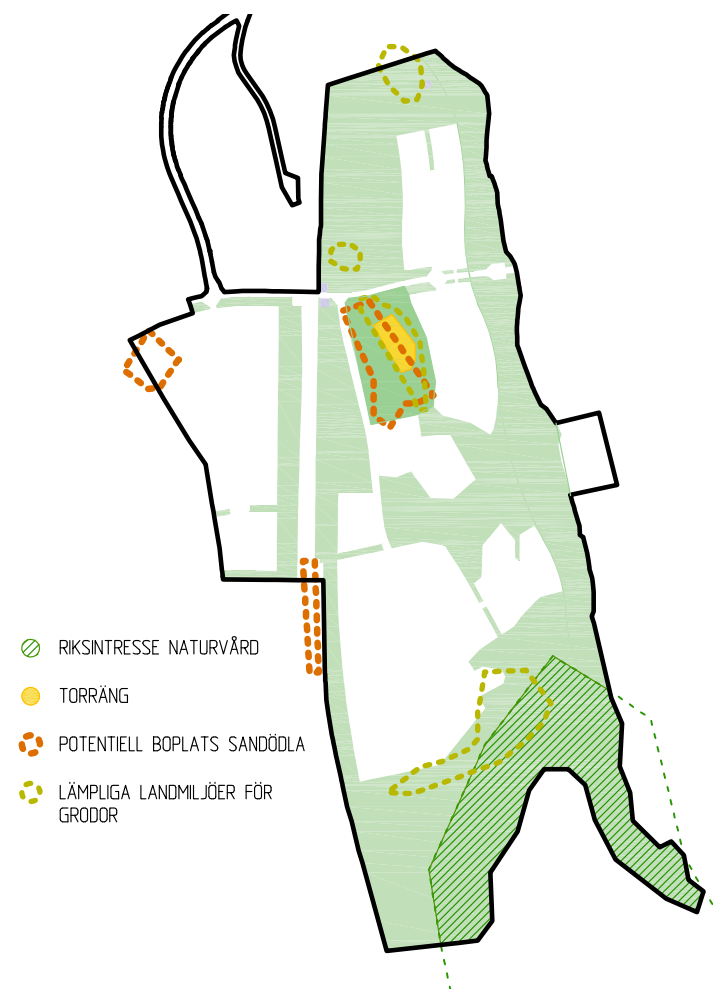
SOLIGA ÄNGSMARKER

BLOMSTRANDE TORRÄNG

I mitten av området reser sig en bergsknalle varifrån det erbjuds vackra vyer över landskapet. På bergsknallen finns en torräng som trots att den är igenväxande ännu hyser en artrik flora med flera naturvårdsarter. Torrängen utgör dessutom en livsmiljö för rödlistade insektsarter och omges av flera medelgrova ekar som även de med stigande ålder kommer att hysa allt fler arter. Gullviva och orkidén grönvit nattviol är två fridlysta arter som vid tidigare inventeringar funnits på torrängen. För att dessa och ett flertal andra typiska ängsarter fortsatt ska trivas så behöver igenväxningen

av torrängen upphöra. Inledningsvist föreslås insådd av ängsfröblandning för torräng längs med grusvägens sträckning.

Grundläggande skötselinsatser för torrängen är röjningen av sly och buskar samt en årlig slåtter med avlägsnande av höet. Med fördel kan efterbete ske med kor eller hästar. Detta eftersom ett flertal ängsväxter gynnas av djurens tramp och en ytterligare inkortning av grässvålen. Avgörande är dock att betesdjuren inte stödfodras eftersom det i så fall tillförs näringsämnen till marken. Det finns goda exempel runt om i landet där restaureringen och skötseln av ängsmarker utförs med hjälp av intresseföreningar genom ideellt arbete.

Marmorerad vit fjäril, en art som trivs på ängsmark.

Grönvit nattviol och Gullviva.

POTENTIELLA BOPLATSER FÖR SANDÖDLOR

Sandödlan är en fridlyst art och har tidigare observerats vid Herrstorpet. I dagsläget är det dock oklart om ödlan ännu idag är vanligt förekommande i området. När Herrstorpet utvecklas ska möjligheterna för sandödlan att bo och leva i området bevaras och där möjligt förbättras.

Sandödlan är en värmekrävande art och gynnas av sandiga, soliga och torra platser, något som torrängen och bergshällen centralt i området kan erbjuda. Även banvallen och det gamla skjutfältet i den nordvästra delen av planområdet lär erbjuda goda livsbetingelser för sandödlan.

Föreslagen ängsskötsel och ytterligare skapandet av sandblottor förbättrar förutsättningarna för sandödlan i området.

ETT PÄRLBAND AV VATTENSPEGLAR

DAMMAR, SMÅVATTEN OCH SUMPMARKER

Genom området går som ett pärlband av mindre dammar, småvatten och sumpmarker. Dessa erbjuder livsmiljöer för en rad vattenanknutna djurarter. Exempelvis utgör de viktiga lekvatten för groddjur, gynnar insektlivet och utgör därmed i regel födosöksområde för fåglar och fladdermöss.

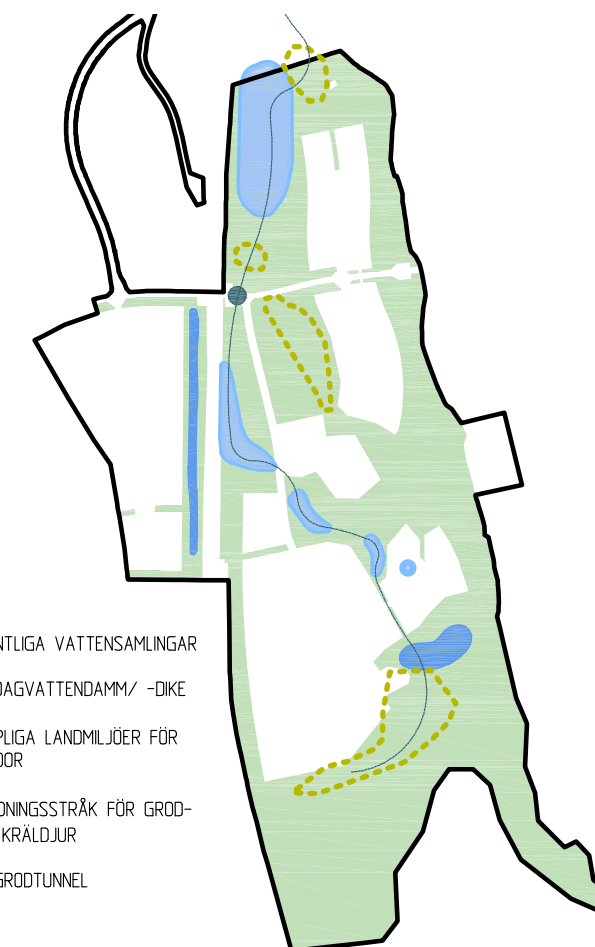
I norra delena av området, längs järnvägens östra sida, finns ett naturligt men något igenvuxet kärr och söder om den gamla gårdsstrukturen har gamla lertag resulterat i flera småvatten. Strax söder om lerdammarna finns ytterligare en sänka i terrängen, en så kallad märgelgrav, som är mer eller mindre vattenfylld. Märgelgraven ligger inom ett område för vilket det enligt detaljplanen föreslagits kvartersmark för bostäder.

Karaktären och sammansättningen av träd- och buskskiktet i anslutning till de nämnda vattenansamlingarna varierar. För områdena i anslutning till de nämnda vattensamlingarna kan sammanfattas att klibbal, björk, sälg, ask, och ek är vanligt förekommande.

GROD- OCH KRÄLDJURSVATTEN

Utöver sandödlan har det påträffats sex fridlysta grod- och kräldjursarter i och intill de olika vattensamlingarna i Herrstorpet. Arterna som observerats är vanlig snok, större och mindre vattensalamander, vanlig groda, vanlig padda och åkergroda.

Grod- och kräldjur är beroende av såväl blöta som torra områden, samt säkra vandringsvägar däremellan. De blöta för lek och de torra för vila och övervintring. Vanlig padda vandrar upp till två kilometer mellan dess lekvatten och platsen för vintervila.

Sandödlan.

Exempel på sandblotta och stenhällar.

Faunadepåer anläggs där möjligt i solbelysta lägen.

En av vattenansamlingarna i norra delen av området.

Herrstorpet ska även framgent hysa goda förutsättningar för grod- och kräldjurens fortlevnad i området. Följande ska därför beaktas vid framtida åtgärder:

- Markerna ska inte städas upp för mycket, utan död ved och förna ska lämnas kvar, t.ex i form av faunadepåer.
- Solinstrålningen på berghällar och stensamlingar ska bibehållas, befintliga sandblottor bevaras och där möjligt nya skapas. Åtgärden går hand i hand med tidigare förespråkad återställning av ängsmarken.
- Goda lekmiljöer för grod- och kräldjur säkerställs genom solbelysta vattenytor som är tillräckligt stora för att inte torka ut.
- Säkerställa säkra passager för grod- och kräldjur där planerade bilvägar riskerar att utgöra vandringshinder längs med djurens vandringsvägar mellan lekmiljöer och platser för vintervila.

GRODTUNNEL

En ny grodtunnel ska byggas under huvudvägen direkt öster om den nya järnvägs korsningen för att stärka grodornas nord-sydliga spridningsstråk som idag finns mellan de befintliga vattensamlingarna.

Grodtunneln ska vara tillräckligt stor för att även större vattensalamander ska vilja använda den.

Vanlig padda.

En lekfull och informativ design av en groddjurstunnel.

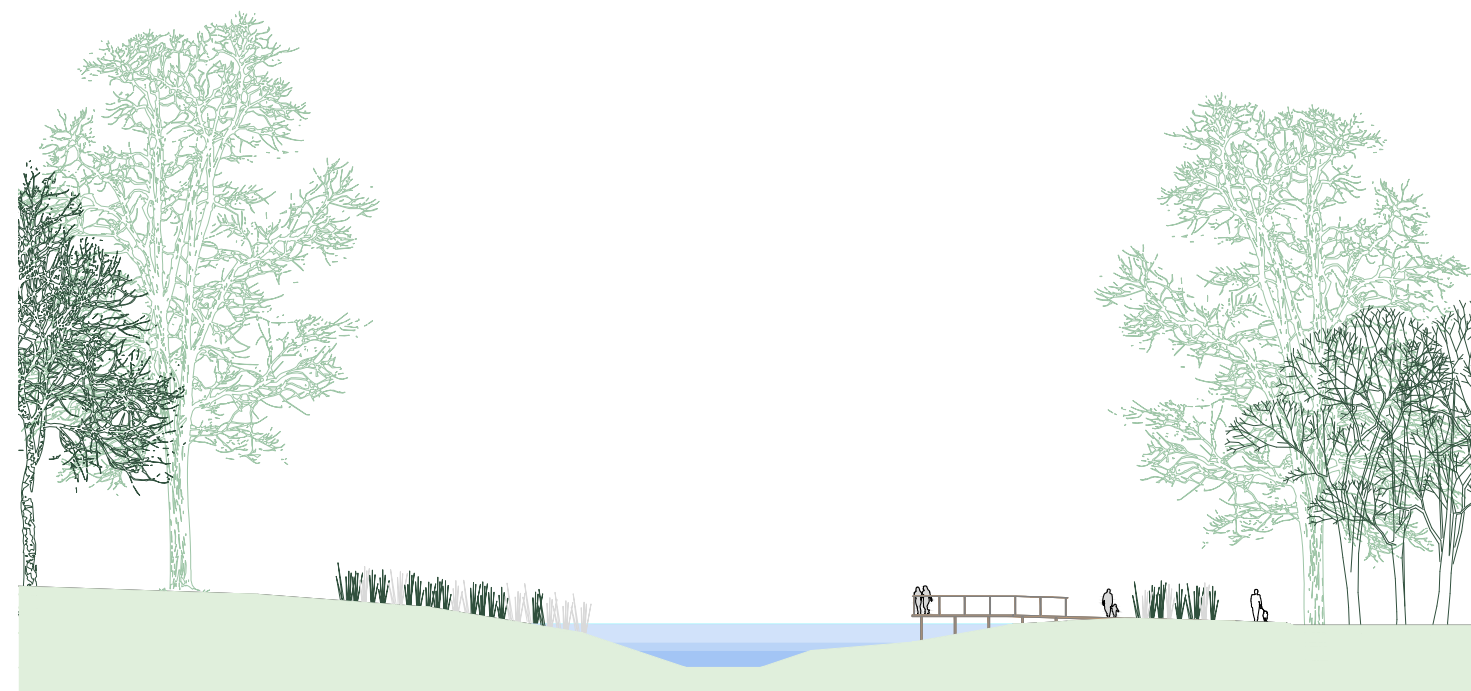

Groddjurstunnel som är utformad med ledarlar.

NYA VATTENSPEGLAR BERIKAR

På den västra sidan om järnvägen planeras ett nytt dagvattendike. Ytvatten ska ledas och fördröjas i diket innan det via en trumma leds vidare till dagvattensystemet öster om järnvägen. I sydöstra delen av området kommer det att anläggas en ny dagvattendamm vars syfte är att rena och fördröja dagvattnet innan det leds vidare till Hulingen.

Diket som leder genom området väster om järnvägen föreslås om möjligt gestaltas till ett mer naturligt utseende, dvs med flackare slänter och meandrande dragning.

Exempel på utformning av dagvattendamm.

NY LIVSMILJÖ FÖR GROD- OCH KRÄLDJUR

Dagvattendammen ska utformas och ges förutsättningar för att i framtiden utgöra ytterligare en lokal för grod- och kräldjur. Detta kan uppnås genom att dammen till stor del, och framförallt i solbelysta delar, utformas med flacka slänter som i sin tur leder till grunda, varma vatten. Även eventuella vallar runt dammen ska utformas med flacka slänter.

Strandkanten kan med fördel anläggas med vegetation och stenar, för att erbjuda skrymslen och gömställen. Hela dammen ska helst inte vara grund utan en djuphåla ska finnas, företrädesvis nära inloppet. Djuphålan kan underlätta vid framtida skötsel.

ARTRIKA STRANDKANTER

Längs med dagvattendammens och dikets slän-ter föreslås det att anläggas ängsvegetation. Där marken är fuktig till blöt och tidsvist översvämmas väljs en fuktängsblandning medan en frisk-/normalängsblandning väljs en bit upp i slänterna där marken har en viss grundfuktighet men kan förväntas vara torr under högsommaren.

För en säker och snabb etableringen av ängsytorna, samt blomning redan första året, så rekommenderas att ängsytorna anläggs med en kombination av fröer och pluggplantor. Jorden som används bör vara sållad mot rotagräs. Där risken för erosion av nyanlagda slänter bedöms som särskilt stor kan en prefabricerad ängsmatta komma väl till sin rätt.

Ängsvegetation som åter väckts till liv och vatten i landskapet berikar inte endast artrikedomen utan även områdets upplevelsevärden.

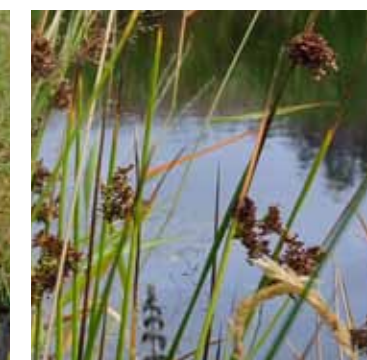

Exempel på ängsblommor, gräs och örter som kan växa i vattenbrynet och närmast vattenlinjen, i en så kallad fuktäng, är: Kabbleka, Älgört, Humleblomster, Gökbloster, Videört, Fackelblomster, Äkta förgätmigej, Smörblomma, Ängsskära, Ängsvädd samt följande gräs: Ängskavle, Darrgräs Bunkestarr, Tuvtåtel, Ängsvingel och Rödsvingel.

Exempel på ängsarter som passar lite högre upp i slänterna där det är lite torrare, på en så kallad friskäng, är:

Rölleka, Stor blålocka, Väddklint, Brudbröd, Humleblomster, Flockfibbla, Äkta johannesört, Slätterfibbla, Prästkrage, Gullviva, Ängsvädd samt följande gräs: Vårbrodd, Ängshavre, Luddhavre, Fårsvingel och Rödsvingel.

LÖVTRÄDBESTÅND

ÄLDRE BETESHAGAR

På flera platser i Herrstorpet står grövre ädel-lövträd av ek, lönn och skogslind. Dessa vittnar om de åkerholmar och betesmarker som tidigare funnits i området. Trots att markerna runt dem sakta är på väg att växa igen, utgör de ännu idag fina blickfång i landskapet. Äldre och grövre träd, särskilt ekar bör generellt friställas, dvs sly och yngre träd som växer in i trädets krona avlägsnas.

För att förbättra successionen i området rekommenderas det att nyplantera och/eller spara yngre exemplar av ädla lövträd på strategiska platser. Så avses t.ex ske med de yngre almträden som inte drabbats av almsjukan, öster om den gamla brännungen.

Grova äldre ihåliga träd gynnar artrikedomen i området.

STRANDPLANET

Närheten till sjön Hulingen är karaktärsskapande och avgörande för attraktiviteten av det planerade bostadsområdet vid Herrstorpet. Strandplanet syns på långt håll från den gamla vägen på höjden. Undervegetationen är låg och buskskiktet näst intill obefintligt vilket skapar en pelarsalsliknande karaktär med Hulingens glittrande vatten- spegel som vacker bakgrund.

Strandplanet är ett före detta strandnära skogs- bete som under en tidsperiod har tillåtits att sakta växa igen. Björk och klibbal är de dominerande trädslagen idag och träden ser ut att vara relativt likåldriga. Träd på strandplanet kommer med hänsyn till växt- och djurlivet inte att fällas till förmån för bättre sjöutsikt. Från flera platser inom de planerade bebyggelseområdena kommer Hulingen dock kunna skymtas mellan träden.

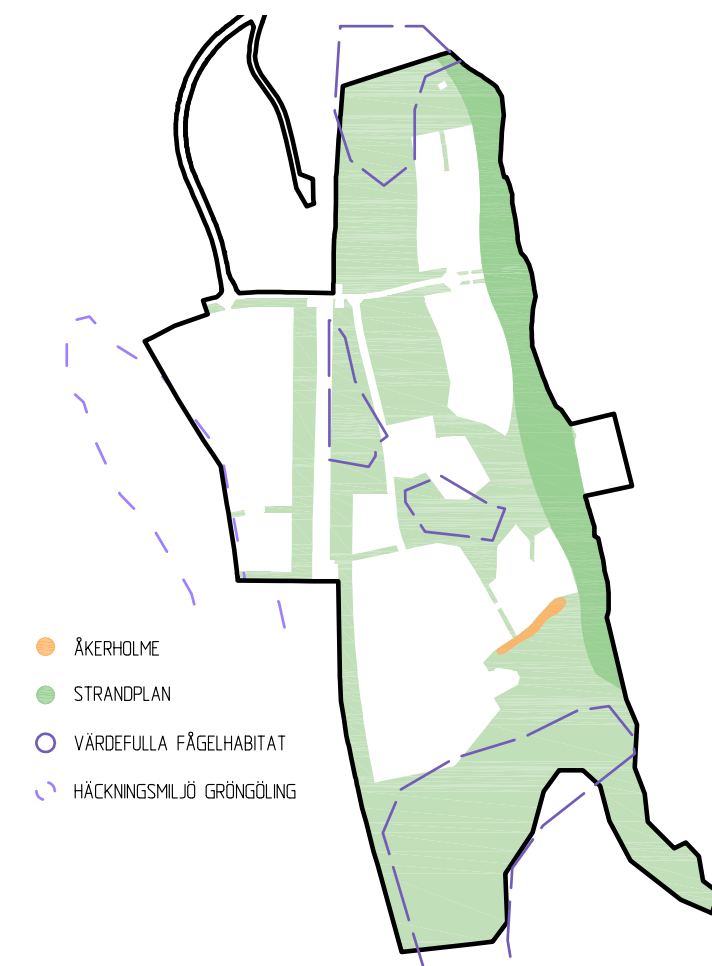
Strandplanet sett uppifrån höjden i området.

Successionen av de triviala lövträden, björk, al, och vide som växer längs med Hulingens strand och i anslutning till vattensamlingarna bör främjas för att på sikt uppnå ett flerskiktad trädbe- stånd i området. Varsam plockhuggning kan vara motiverad i syfte att skapa gläntor för att släppa fram yngre träd. Särskilt bärande trädarter som fågelbär, rönn och oxel samt tidigt blommande träd från pil- och videsläktet föreslås att planteras/bevaras i syfte att gynna insekts- och fågel- livet ytterligare.

Sammansättningen av trädslag inom ett visst område avgörs av markens egenskaper. Klibbal, glasbjörk och sälg lär t.ex trivas bättre på tidsvist fuktiga strandpartier än fågelbär, rönn eller oxel.

Vitsippor växer idag på strandplanet.

Tänkbar framtida vy längs strandpromenaden.

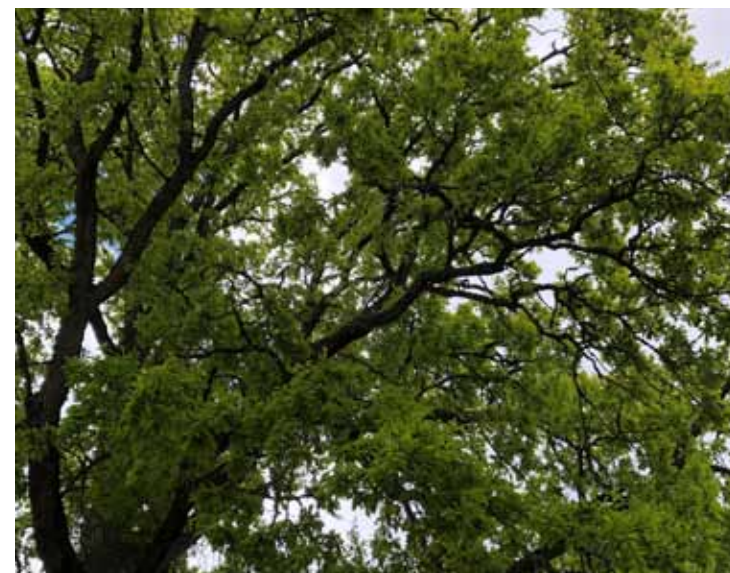

RESLIG ÅKERHOLME

I den södra delen av planområdet finns en åkerholme med oxlar och tre resliga ekar. Åkerholmen angränsar till planerat bostadsområde i sydöst. Ekarna har en stamdiameter som överskrider 1 meter och uppfyller kriterierna för s.k särskilt skyddsvärda träd. Ekarna kommer tillsammans med övriga träd på holmen bli karaktärsskapande för den södra delen av det angränsande bostadsområdet och på ett naturligt sätt utgöra en tydlig gräns mellan privat och allmän platsmark.

Generellt ska för lövträdsbestånden gälla:

- Sly, buskage och yngre träd som eventuellt växer in i ett ekträds krona ska avlägsnas.
- Träd som blåst ned av sig självt eller behöver fällas av säkerhetsskäl, ska tillåtas att antingen ligga kvar eller flyttas till en faunadepå, vid en solbelyst plats.
- Granplantor röjs medan enar sparas.

Majestetiskt äldre ädellövträd på åkerholme.

FÅGELKVITTER

Hela Herrstorpet är ett fågelrikt område med potential att vara häckningsplats för många fågelarter, bland annat tio rödlistade fågelarter.

Några områden har pekats ut som särskilt viktiga fågelområden och i dessa ska den befintliga strukturen behållas för att fåglar fortsatt ska häcka där. Död ved, döende träd, träd med bohål och träd med döda mindre grenar ska sparas för att gynna hackspett och andra fåglar. Detta är viktigast i söder och i centrumområdet, om det är möjligt ur säkerhetssynpunkt.

Rödhake.

Även på strandplanet ska träden sparas så långt det är möjligt, detta för att utgöra en skyddsbarriär för de särskilt värdefulla fågelområdena inför. Den rika förekomsten av död ved och hålträd i strandplanet samt även vassen utgöra en viktig livsmiljöer för flera fågelarter. Stort hänsynstagande till fågellivet ska därför tas vid eventuell röjning av vass. För mer information se under rubriken Strandzonen.

Området kring de döda träden som sparas ska hållas öppen. Eftersom detta kan tyckas se skrämmande ut för boende och besökare som inte är insatta i naturvårdsåtgärder, så föreslås att informationsskyltar sätts upp som på ett illustrativt sätt informerar om vikten av död ved och vilka arter som därigenom gynnas i området.

Gröngöling häckar i anslutning till Herrstorpet.

Sävsångare och häger trivs i vassen.

SJÖN HULINGEN

BOPLATS FÖR FLERA

Hulingen och dess strandängar utgör idag en viktig livsmiljö för ett flertal växt- och djurarter. Hulingens fågelliv är mycket rikt och intill den sydöstra delen av sjön uppskattas det häcka cirka 110 fågelarter. Hulingen är bl.a även boplats för uter som är fridlyst, en ovanlig snäcka och olika stormusselararter.

Detta innebär att tillgängliggörandet av Hulingens strand samt skapandet av enstaka siktlinjer från exploateringsområdet mot Hulingens vatten måste ske med stor varsamhet. Artrikedomen i området ska ses som en attraktionskraft i sig och förutsättningarna för densamma värnas om.

STRANDZONEN

Närmast Hulingens vattenlinje finns en smal strandzon där det växer främst björk och klibbal och där risk finns för översvämning och erosion. Strandzonen ska generellt skötas som naturmarken i strandplanet. Särskilt viktigt att tänka på är att vegetation här har betydelse för släntstabiliteten. Därför ska endast träd som utgör en säkerhetsrisk tillåtas att tas ned och eventuell röjning av sly ske varsamt.

Boplats för flera.

Vassen längs strandkanten utgör häckningsplats för vassälskande fågelarter som kärresångare, flodsångare och gräshoppsångare samt utgör barnkammare för fiskar. Majoriteten av vassen ska finnas kvar men att skörda en liten del av den varje år skulle kunna bidra till att minska sjöns näringsämnesbelastning och samtidigt skapa siktstråk över vattnet. Skörd av vass ska först ske i mitten av augusti för att inte störa fåglarna under häckningsperioden. För att göra så litet ingrepp i fåglarnas habitat som möjligt bör aldrig hela vassparti skördas samma år utan rikligt med hobbar lämnas kvar. Den skördade vassen ska avlägsnas för att minska näringsläckaget till sjön.

Vasskörd föreslås att tillåtas endast på några enstaka strategiska platser som t.ex vid de nya bryggorna och den nya vändplatsytan. Om önskemål finns för fler sjönära platser så ska de snarare placeras med hänsyn till befintligt vassbestånd istället för att fler områden med vass ska påverkas.

Vass är en viktig häckningsplats för sävsångare.

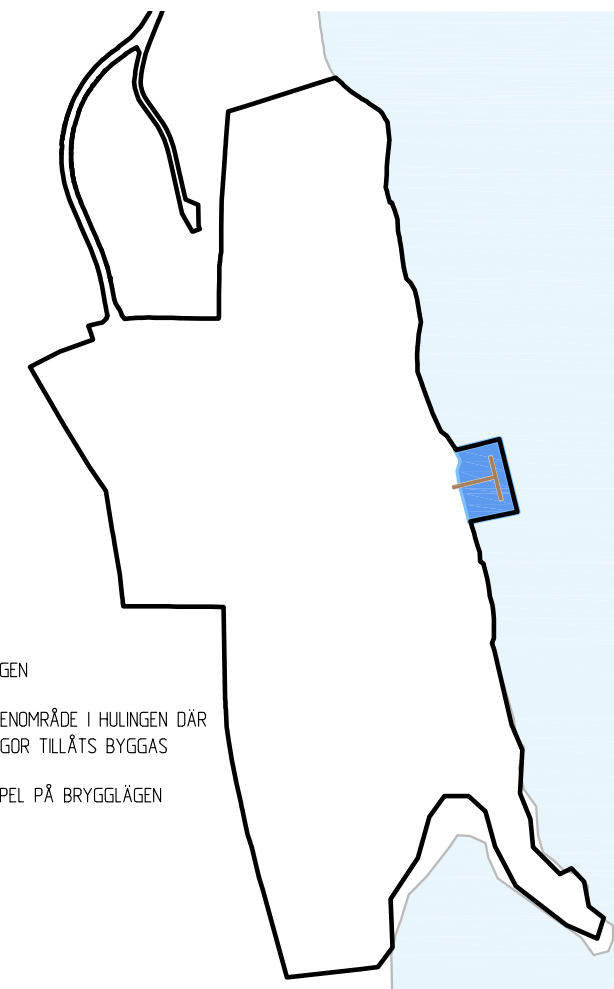
BÅT- OCH FISKELIV

I Hulingen är intresset för fiske stort och sjön nyttjas gärna för turer med fritidsbåtar. För att möta detta intresse så avses det att anläggas en båt- och fiskebrygga som anpassas för mindre fritidsbåtar av typen utombordare. Genom att bygga en enkel paviljong på bryggan skapas en trivsamt plats att träffas och vistas på även vid kallare väderlek.

Eftersom vattendjupet generellt är grunt i Hulingen, och särskilt längs med stranden utanför Herrstorpet, så kommer bryggan utformas som ett T-brygga med y-bommar mot öster och enklare bojar på insidan mot stranden. Bryggan uppförs med fördel i trä för att harmoniera med andra föreslagna materialval och inslag längs med strandpromenaden. Det föreslås att konstruera bryggan som en flytbrygga med flytande betongfundament, vilket innebär mindre ingrepp i sjöbotten. För tekniska detaljer kring bryggans konstruktion kan inspiration tas från båt-bryggan i området Sjölyckan inne i Hultsfreds tätort.

En flytbrygga planeras för mindre fritidsbåtar.

HULINGEN

VATTENOMRÅDE I HULINGEN DÄR BRYGGOR TILLÅTS BYGGAS

EXEMPEL PÅ BRYGGLAGEN

Boende kommer att ha möjlighet till egen båtplats.

Exempel på lusthus och slytbrygga vid konferenshotel Gård Saltsjöbaden.

REKREATION

REKREATIVA STRÅK

STRANDPROMENADEN

Strandpromenaden är en grusad gång- och cykelväg som går längs med Hulingens strand, från Hultsfreds camping i norr och via Hultsfreds tätort vidare söderut där den i höjd med Bangårdsgatan ansluter till Sjövägen. I och med planerad nybyggnation för bostäder avses strandpromenaden att fortsätta in i Herrstorpet. För gående och cyklister förlängs därmed den vackra och rekreativa strandpromenaden längs med Hulingen. Vidare stärks även kopplingen mellan Herrstorpet och tätorten.

En bro över ett bredare dike strax norr om Herrstorpet ska symbolisera Herrstorpets entré längs med strandpromenaden. Bron utformas med fördel likt bron vid Strandlyckan i Hultsfreds tätort. Den återkommande utformningen stärker identiteten längs stråket. Träkonstruktionen spelar dessutom an på det äldre bondesamhället i Herrstorpet.

Förebild till planerad bro vid Herrstorpet.

Tanken är att strandpromenaden vid Herrstorpet ska gå genom ett till synes orört naturlandskap längs med Hulingens trädbeklädda strand. Strandpromenaden kommer att utgöra en gräns mellan de privata tomterna i etapp 1 och den allmänna naturmarken.

Strandpromenaden ska såväl anpassas i höjd till befintlig mark som vara tillgänglighetsanpassad. Även de beräknade översvämningarnivåerna ska tas hänsyn till. För att inte göra för stora avvikelser från de befintliga höjderna på strandplanet kan strandpromenaden tillåtas att svämmas över vid extremregn.

Vid höjdsättningen av strandpromenaden behöver en avvägning göras mellan att skapa naturlika, flackare slänter och brantare slänter som gör så lite intrång i naturmarken som möjligt. Att variera släntlutningarna på de aktuella sträckorna kan bidra till upplevelsen av att strandpromenaden anpassats efter terrängens förutsättningar.

Tänkbar framtida vy längs med strandpromenaden.

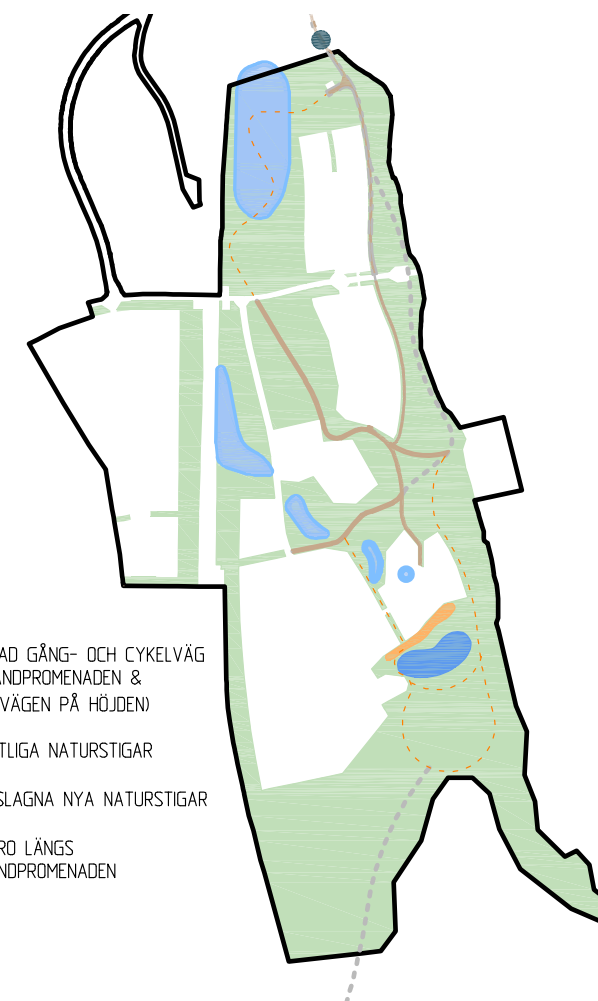
Belysning ska bidra till att strandpromenaden även kvällstid kommer att upplevas som en trygg och säker plats att vistas på. Målet är att åstadkomma en anläggning som i sin funktion binder samman hela strandpromenadens sträckning. Dock ska nya bron, som kommer att utgöra en entré längs med strandpromenaden in i Herrstorpets område, vara brytpunkt för belysningsstolpar och pollares formspråk och färgsättning.

Belysningsstolpar och pollare som har valts för strandpromenadens sträckning i Herrstorpet har ett modernt om än tidslöst formspråk, är estetiskt tilltalande och smälter dagtid väl in i miljön. Vald belysningsutrustning harmonierar dagtid väl med angränsande miljö och övriga materialval såsom t.ex markbeläggningen, parkbänkar och papperskorgar.

Följande belysningsstolpar och pollare har valts från Fagerhult Belysning AB:

- Pollare; Minimoai; höjd 80 cm
- Belysningsstolpe; höjd 5 m med armatur; Rondo G2
- Bronsfärgad; Akzo Nobel YW366F

Stolparna som sätts från bron och söderut övergår i lägre pollar framför strandpromenadens delsträcka som tangerar villatomterna i etapp 1. Syftet med övergången till pollarna är att minska skalan samt att göra så lite påverkan på bostädernas vy mot horisonten.

Vald belysningsutrustning längs med strandpromenaden.

GÅNGSTRÅK PÅ HÖJDEN

Sträckningen av den gamla grusvägen, som är den enda framkomliga vägen i området idag, ska fortsatt finnas kvar. I framtiden ska den dock bara vara ämnad för gående och cyklister som via den kan komma upp på Herrstorpets högsta punkt och njuta av utsikten därifrån.

Grusvägen kommer därmed att ligga kvar som den gör idag. Ytskiktet föreslås att bytas ut mot en mindre kornstorlek.

Varken för gångstråket på höjden, dvs grusvägen, den norra eller den södra promenadrundan föreslås det någon belysning.

PROMENADRUNDOR

Utöver strandpromenaden föreslås det att skapa fler mindre stigar och promenadstråk i Herrstorp. Ett stort värde på promenader eller mindre utflykter är möjligheten att gå en rundslinga, det vill säga att slippa vända och gå tillbaka samma väg som man kom. Eftersom naturmarken omkring de nya bostadsområdena finns det stora möjligheter för detta och det är troligt att det med tiden kommer trampas upp stigar.

Om kommunen vill styra dragningen av de framtida stigarna så kan det i de önskade sträckningarna:

- läggas ut barkflis/stenmjöl,
- banas av översta lagret förna,
- röjas sly,
- läggas ut enklare spänger där marken är fuktig.

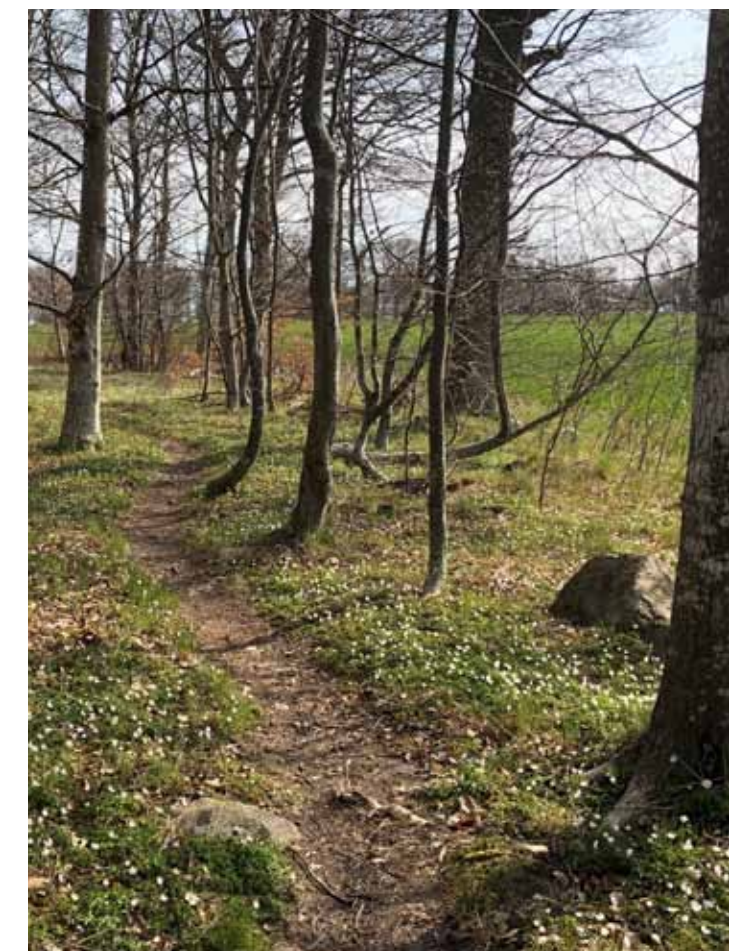
NORRA RUNDAN

För att skapa en rundslinga i den norra delen av Herrstorp så behöver det kompletteras med en kortare sträcka genom våtmarksområdet i norr. Här kan stigen ledas på ömsom stig, ömsom spång. De smala landremorna mellan dammarna föreslås att inkluderas i sträckningen för att skapa en mer spektakulär upplevelse.

SÖDRA RUNDAN

Dagvattendammen har stor potential att bli en ny "plats" i Herrstorp att orientera sig utifrån, promenera runt eller besöka/titta ut över. Om man promenerar längs med Hulingen kommer det bli naturligt att fortsätta söderut och runda dammen på väg tillbaka.

Söder om Herrstorp ligger naturområdet Hultåsa och det finns goda möjligheter att på sikt koppla samman detta med Herrstorp och strandpromenaden.

Herrstorp har stor potential att bli ett framtida promenad- och utflyktsmål. Exempel på framtida stigars karaktär och enkelhet. Enkla spänger kan anläggas vid fuktiga markpartier.

REKREATION

REKREATIVA PLATSER

Ledordet för Herrstorpets gestaltungsprogram är att upprätthålla naturområdenas ursprungliga karaktär och göra ett så litet intrång i den befintliga naturmiljön som möjligt. Detta har beaktats och getts uttryck för vid val av utrustningsdetaljer för områdets rekreativa platser.

De rekreativa platserna kan delas in i tre nivåer:

1. *Naturlika platser* som anordnas i den orörda, vilda naturen som om de skapats av naturen själv, tillgängligheten till dessa är inte helt beaktad.
2. *Tillgängliga platser* som smälter in i den naturliga miljön genom att de anordnas i naturliga färger och naturmaterial. Tillgängligheten i utformning och markunderlag är fullt beaktad.
3. Anlagda och tydligt *gestaltade platser* där former, färger och material ska vara en del av platsens attraktion, bredvid naturmiljön. Även här är tillgängligheten fullt beaktad.

I syfte att hålla påverkan på djurlivet i form av ljusföroreningar så liten som möjligt, föreslås ingen belysning mer än längs med de mest frekvent använda rörelsestråken i Herrstorp, samt vid två särskilt gestaltade platser längs med strandpromenaden.

NATURLIKA PLATSER

Längs med de mindre promenadstigarna, som möjliggör att promenera genom naturmarken runt bostadskvarteren, placeras på utvalda ställen endast mycket enkelt utförda sittmöjligheter i form grova trästockar som till synes "råkar" ligga på ett smultronställe längs med den enkelt upptrampade stigen. Här förmedlas känslan av att människans besök i naturen är på naturens villkor.

TILLGÄNGLIGA PLATSER

Två exempel på områden där det föreslås att erbjudas möjlighet till en fikapaus med bänkar och bord i naturen är den tidigare badplatsen och intill grusvägen som leder genom torrängen på bergsknallen med en fin vy mot Hulingen.

Dessa platser är tämligen lättillgängliga, här är det motiverat att tillgodose äldre och rörelsehindrade människors behov vid val av utrustning. Karaktären på utrustningen föreslås vara naturmaterial som väl smälter in i landskapet. Dock behöver fika platserna inte vara fullt lika försynta som längs med tidigare beskrivna stigar. Detta eftersom strandpromenaden, grusvägen respektive ängsskötseln allredan tydliggör människans närvaro på dessa platser.

Bänkar och bord som föreslås här har ett robust uttryck och är byggda i massivt trä, är rullstolsanpassade och har rygg och armstöd för att tillgodose äldre personers behov.

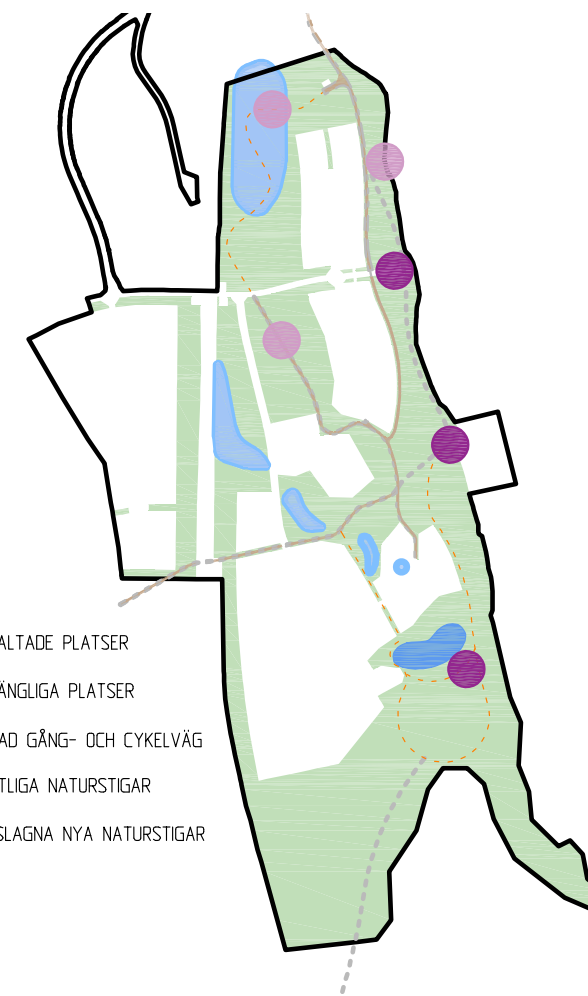
Sittmöjligheter som smygs in i den till synes orörda naturen.

På några platser kan även marken behöva tillgängliggöras runt en plats, t.ex med träspänger.

Rullstolsanpassat bord med ryggstöd, (KPLN-Design)

Rullstolsanpassat bord, (KPLN-Design)

GESTALTADE PLATSER

Som kontrast till de "naturlika" och "tillgängliga" platserna anläggs några platser som tillåts få en mer påkostad, arkitektonisk karaktär och där valet av markmaterial, utrustning och belysning samspelar med de nybyggda husens tidsanda.

Dessa platser föreslås vara:

- samlingsplats vid båtbyggarna,
- samlingsplats vid nya dagvattendammen,
- utsiktsplats över Hulingen (beskrivs under gatumark).

I etapp tre är flerbostadsbebyggelse föreslagen och liknande gestaltade platser kommer kunna skapas på de gemensamma bostadsgårdarna där.

En lite mer riktad skötsel av den angränsande naturmarken till de gestaltade platserna kan vara motiverat, t.ex genom att öka skötselfrekvensen på vass, spara äldre karaktärskapande träd och nya efterträdare utifrån solinstrålning, underhålla markunderlaget och rensa bort björnbärssnår så att det går att ta sig fram till platserna och även röra sig lite friare runt dem.

Sittbänk Capitol från City Miljö Möbler AB.

SAMLINGSPLATS VID BÅTBRYGGAN

Vid den planerade båtbyggarna kan det skapas en samlingsplats. Båtgångare har ärenden ner till sina båtar, stannar till för att prata med varandra, tar en paus i arbetet eller i väntan på vänner. Vid båtbyggarna föreslås att även förbipasserande ska bjudas in och känna sig välkomna till att slå sig ner en stund för att njuta av platsen och iaktta aktiviteterna vid bryggan.

En plats anordnas, gärna i ett soligt läge, med fri sikt mot vattnet och med möjlighet för grillning. Bänkar och bord väljs som är rullstolsanpassade, vidare bör sittmöjligheter med rygg- och armstöd erbjudas för att tillgodose äldre personers behov. Element som markbeläggning, bord, bänkar och sopkärl väljs utifrån en mer arkitektonisk och stadsmässig karaktär. Material- och färgvalet för parkmöbler som bänkar, bord och papperskorgar är metall i antracit grå och oljad trä i ek. Samtliga valda element ska ha ett robust utförande och kunna gjutas fast.

En svag riktad belysning av bänkarna ökar trygghetskänslan av promenerande/cyklande som passerar platsen efter mörkrets inbrott. Studier har visat att trygghetskänslan ökar då man kan urskilja ifall någon befinner sig intill berört gångstråk. Belysningen ska vara lågmäld, ha en varm färgtemperatur och skapa låga kontraster för att inte förta upplevelsen av elden.

Belysningen ska följa det estetiska uttrycket i belysningen längs Strandpromenaden med belysningsstolpar och -pollare från Fagerhult Belysning AB.

- Pollare; Minimoai, höjd 80 cm
- Belysningsstolpe; höjd 5 m med armaturen Rondo G2
- Bronsfärgad; Akzo Nobel YW366F

Grillplatsen föreslås att gestaltas som följande:

- sittmöjlighet runt elden i en cirkel eller oval som byggts upp t.ex i betongsten/murblock,
- i muren finns infällda väderskyddade ytor för förvaring av vedklampar,
- själva sittytan är av massivt trä, t.ex. oljad ek.
- full framkomlighet för rullstol/rullatorer, tillgodoses genom platsens höjdsättning, val av markmaterial och öppningar i cirkeln/ovalen.
- grillen är uppmurat, samt har ett lock i metall så denna kan omvandlas till ett picknickbord likväl,
- marken i cirkeln/ovalen är en kombination av stensmjöl och markbetong med detaljer i stor- och smågatsten samt detaljer i rödmelerad marktegel (se Flisby), t.ex i form av en smal kant som anspelar på platsens historia,
- sittytorna verkar rumsbildande, och platsen kompletteras ev med enstaka buskar och träd i anslutningen.

Exempel på papperskorg som sätts upp på stolpe, till vänster från JP Jansson och Partner och till höger från NOLA.

Exempel på formspråk och materialval för sittyta och avgränsning av grillplatsen. En smal kant med rödmelerad marktegel kan läggas till för att anspelar på Herrstorpets historia.

REKREATION

PLATS INVID DAGVATTENDAMM

Intill den nya dagvattendammen anläggs en platsbyggd brygga som eventuellt kragar ut över vattenytan. Stigen som leder i framkanten av tomterna i etapp två ansluts till denna brygga via en träspång, genom den annars till synes naturliga "orörda" terrängen. Denna plats blir en naturlig övergång mellan anlagd/tillgängligjord promenadstig och upptrampade promenadstigar söderut.

Tillgänglighetsfrågan och säkerhetsaspekter behöver vid detaljutformningen av denna plats beaktas. Särskilt för lekande barn ter sig vattenmiljöer mycket spännande att utforska. Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps rekommendationer ska därför beaktas:

- Flacka stränder med en maximal lutning på 1:6.
- Växtlighet anläggs med eftertanke, så att den inte försvårar upptäckten av en nödställd person.

Föreslagen liggbänk Vision från City Miljö Möbler AB.

Till dagvattendammen väljs inte enbart växtmaterial med god reningsfunktion utan valet sker även utifrån växternas prydnadsvärde för att ytterligare berika platsens upplevelsevärden. Se under textavsnittet Artrika strandkanter.

På bryggan placeras två i bryggan förankrade robusta liggbänkar, färgen på bänkarnas stålram är antracit grå medan sittytan är träfärgad i massivt oljad ek. Bänkarnas, bryggans och även spångens trätytor kommer att gråna med tiden.

För att uppnå en lekfullhet i platsens uttryck gestaltas såväl dammen, spången och bryggan i organiska former. Spången slingrar sig likt en orm genom terrängen. Utöver sittbänkarna kan sittmöjligheter skapas genom att nivåskillnader i strandkantens slänter fångas upp. Vid denna plats kan promenerande stanna upp en stund för medhavd fika, ha som målpunkt under upptäcktsfärd tillsammans med barnen eller för att dra sig undan för att endast slappa och läsa en bok.

Exempel på spångens formsspråk.

Trots att såväl dagvattendammen som är anlagd, inslag av blommande vattenväxter, träspången och bryggan med liggstolarna skapar karaktären av en mer anlagd och påkostad miljö ska här naturupplevelsen stå i fokus. Vid denna plats föreslås till förmån av djurlivet inte någon belysning. Den äventyrlustige kan smyga ut hit i mörkret en ljum sommarnatt, vila på stolarna och blicka i den stjärnklara himlen.

Exempel på brygga vid anlagd damm.

Kabbleka, en vattenväxt med högt prydnadsvärde.

Exempel på brygga vid anlagd damm.

Exempel på räcke som ev. krävs ur säkerhetssynpunkt.

Inspirationsbild radhus i anslutning till anlagd damm.

BERIKANDE INFORMATION

I samband med att tillgängligheten ökas i området och boende och besökare välkomnas till att vistas i naturen bör informationsskyltar sättas upp. Skyltarnas syfte är att öka förståelsen för varför naturen ser ut och sköts som den gör i Herrstorpet.

Pilar, skyltar och tavlor föreslås att utformas i trä och vara i ett enkelt utförande för att stämma överrens med områdets naturliga prägel och Herrstorpets historia som bondesamhälle. I syfte att anspela till platsens historia föreslås enkupiga tegelpannor fästas på respektive större info-tavla i etapp 1 och 2. För motsvarande tavla i etapp 2 föreslås trä eller sedumtak. För texten och pilarna för skyltningen som markerar ut stigarna föreslås att användas terracottafärg.

En större tavla föreslås på en utvald plats centralt i området. Tavlan kan även fylla en funktion som anslagstavla för boende i området.

Ytterligare skyltning av enklare slag förelås på några utvalda platser såsom t.ex vid tegeldammarna, dagvattendammen, båtbyggnaden och torrängen. På ett pedagogiskt och illustrativt sätt kan information spridas t.ex om:

- Tidigare markanvändning och Herrstorpets historia.
- Specifika djur- och växtarter som finns i Herrstorpet.
- Livscykel av exempelvis groda, vattensalamander och ekträd.
- Ekosystemtjänster och de olika biotoperna i området såsom Hulingen, befintliga vattenansamlingarna, dagvattendammen, torrängen, busk- och trädbestånd.
- Vilka arter som avses att gynnas genom kommunens extensiva skötselåtgärder, i synnerhet vikten av död ved.
- Hur man i den egna villaträdgården kan bidra till biologisk mångfald.

- Under vilka perioder besökare i naturområdena bör bete sig extra varsamt med hänsyn till blomnings- och häckningstider.
- Olika trädslag i området, vilka egenskaper de har och vilken betydelse de historiskt haft.
- Naturens ätbara växter som blåbärstry, körsbärskornell, surkörsbär med mera.
- Riksintresseområdet för naturvård, Hulingen.

Exempel på sedumtak

Exempel på skyltning.

Informationstavla med tegeltak. (Utform, fotomontage)

BEFINTLIG BEBYGGELSE

KULTUR OCH MILJÖ

Källor visar att området vid Herrstorpet brukades under 1600-talet då det fanns ett soldattorp i området. Enligt äldre kartor fanns det under 1800-talet ett boningshus med tillhörande gårdsbyggnader. 1860-uppfördes tegelbruket, som var aktiv fram till 1949. Idag finns få brännugnar av samma slag bevarade, vilket gör byggnaden unik.

Även tegelmästarbostaden, som uppfördes 1902, en ladugård och några uthus finns bevarade. Som en bebyggelseenhet bidrar tegelmästarbostaden tillsammans med dess nyttobyggnader till förståelsen och läsbarheten av områdets historia.

CENTRUMVERKSAMHET

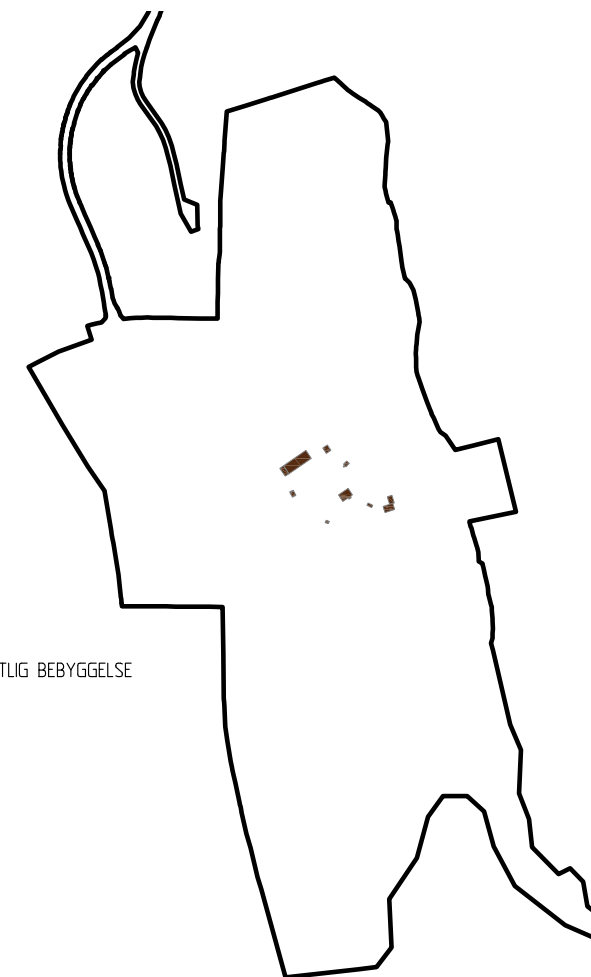
Själva brännungen har i aktuellt detaljplane-förslag belagts med rivningsförbud och lagts inom ett område med planbestämmelsen natur. Restande byggnader ligger inom ett område som har föreslagits att planläggas för centrumverksamhet.

Hur centrumverksamheten, som placerats centralt i området, ska te sig i framtiden är ännu osäkert. Detta är något som kommer få växa fram i takt med bostadsutvecklingen i Herrstorpet. Visionen är i dagsläget att de kvarvarande nyttobyggnaderna ska bevaras, utvecklas och användas för kultur- och besöksändamål.

Framtida tänkbara verksamhet kan t.ex vara konstutställningar, kurser eller verksamheter som är kopplade till naturmiljö och hållbarhet.

Sammanbyggd med brännugnen finns ett äldre vedskjul med öppning mot den gamla betesmarken längs Hulingen. Precis som brännungen föreslås vedskjulet att restaureras i ursprungligt skick, med hjälp av antikvarisk hjälp. Brännungen och vedskjulet skulle i framtiden kunna bli en ypperlig plats som vind- och regnskydd längs strandpromenaden samt samlingsplats för framtida boende i området, eller fyllas med en kommersiell verksamhet.

Ett antal träd inom centrumområdet kommer att bevaras och skyddas genom marklov.

Herrstorpets boningshus.

Brännungen från 1860-talet och detaljer som med fördel kan återspeglas vid framtida exploatering av Herrstorpet.

Ladugården.

NY BEBYGGELSE

BEBYGGELSESTRUKTUR

Den nya bostadsbebyggelsen i Herrstorpet är strukturerad i tre bebyggelseområden, varav två ligger intill sjön Hulingen, öster om järnvägsspåret.

Bebyggelsen närmast sjön föreslås få en öppen struktur med friliggande villor, rad- och parhus, medan bebyggelsen längre ifrån sjön, på ömse sidor om järnvägen, föreslås få en högre och tätare struktur med sammanhängande flerbostadshus.

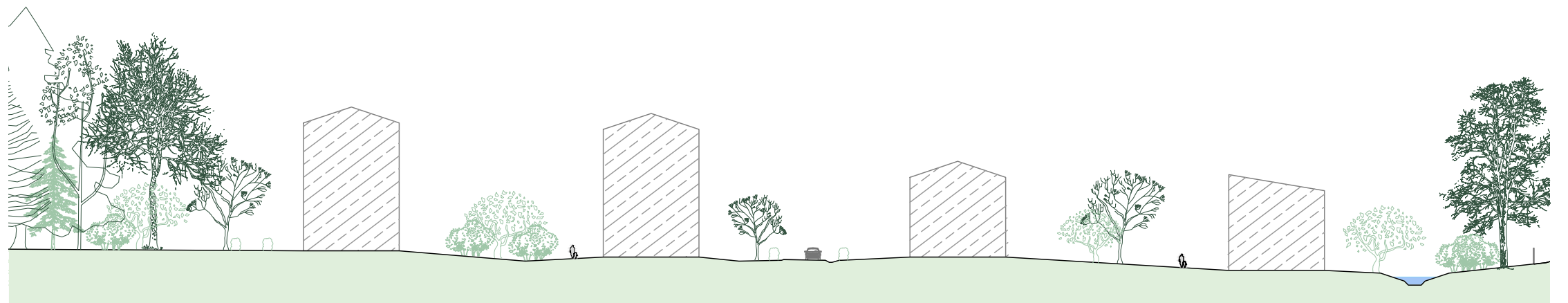
HÖJD & PLACERING

Byggnadshöjderna i de olika områdena har anpassats så att bebyggelsen närmast sjön inte i allt för stor utsträckning, ska skymma utsikten för bebyggelsen längre in i områdena.

För att ytterligare värna utsikt för flera så skulle det gå att rikta byggandet av radhus och till viss del även parhus, till att inte byggas närmast vattnet. Detta eftersom rad- och även parhus lär riskera att skymma utsikten i större utsträckning för bakomliggande hus. Om friliggande villor byggs närmast vattnet så finns möjligheten att saxa husen och på så sätt skapa friare utsikt även för den andra och eventuellt tredje raden med hus.

Sektion över bostadskvarter i etapp 1. Byggnadsvolumerna i förhållande till varandra och till omkringliggande natur- och gatumark.

Sektion över bostadskvarter i etapp 3. Byggnadsvolumerna i förhållande till varandra och till omkringliggande natur- och gatumark.

- NY VILLA- OCH RADHUS-BEBYGGELSE
MAX HÖJD 8,5/10 M
- NY FLERBOSTADSBEBYGGELSE
MAX HÖJD 12 M
- NY FLERBOSTADSBEBYGGELSE
MAX HÖJD 18 M HÖG

GRÄNSEN MELLAN TOMT OCH NATUR

I och med att Herrstorpets stora kvaliteter utgörs av områdets natursköna läge med höga natur- och rekreativa värden är det viktigt att tomtgränserna inte tillåts "flyta ut" och på så sätt privatiserar naturen.

För den sakens skull så behöver inte tomtgränserna bestå av väldefinierade byggda staket, plank och murar. Övergången mellan privat och allmän mark kan likväl markeras genom utlagda stenbumlingar, solitära träd och buskar. Element som kan förknippas med det äldre småländska bondesamhället är bra förebilder vid val av gränsmarkeringar. Det skulle skapa en fin kontrast mellan gammalt och nytt och samtidigt skapa en övergång mellan det arkitektoniskt byggda och det naturligt skapta.

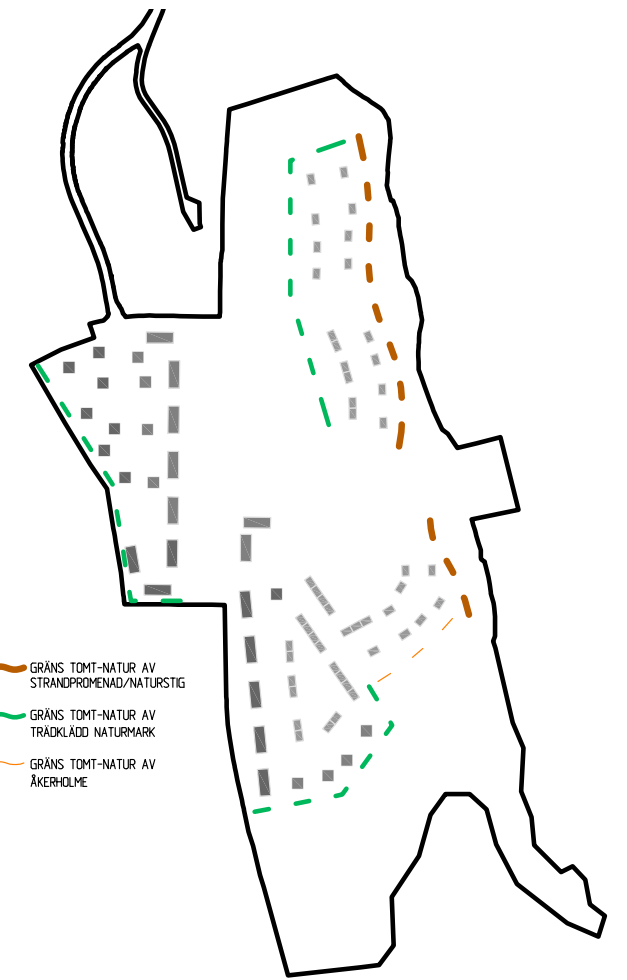
Exempel på gränsmarkeringar på kvartersmark:

- häckar eller planteringar, upp till cirka 1,2 m,
- stenmurar eller andra kallmurar,
- gärdesgårdar,
- villastaket i trä i traditionella kulörer,
- solitära träd och buskar,
- stenbumlingar.

Höjden på de byggda elementen i tomtgränserna spelar in för hur gränserna upplevs. Höga och täta murar och plank har svårt att passa in i naturmarken närmast Hulingen, där genomsikten mellan trädstammarna är en viktig del av strandplanets karaktär. En lite högre häck har i jämförelse något lättare att smälta in, då den trots avvikelser i höjd från markvegetationen ändå smälter samman bättre med den övriga vegetationen.

Strandpromenaden är planerad att gå längs med tomtgränserna i den norra delen av området, etapp 1, med syfte att förhindra privatisering av naturmarken.

En promenadstig föreslås att anläggas på samma sätt längs kvartersmarken i den södra delen. På så sätt kan den, tillsammans med befintlig åkerholme, bilda en definierad gräns även i den delen av Herrstorp. Denna stig är smalare än strandpromenaden och har ingen belysning.

Stenbumlingar.

Traditionell gärdesgård.

Traditionellt falurött trästaket.

Exempel på ca 1 meter hög klippt häck.

Exempel på ca 2 meter hög häck i kombination med modern kallmur.

TERRÄNGANPASSNING

Inom vissa delar av planområdet kommer tomtmark behöva att fyllas upp för att minska eventuella risker för översvämning till följd av högvatten i Hulingen.

I samband med bygglovsprövningen bör frågan bevakas inte endast ur ett tekniskt utan även estetiskt perspektiv för området som helhet. Önskvärt är att tomterna fylls upp så att nivåerna på respektive tomtmark ansluter såväl till grannfastigheten som allmän platsmark på ett naturligt sätt. För en harmonisk helhetsverkan i området bör inga nivåskillnader skapas som behöver fångas upp genom stödmurar eller branta slänter.

Tomt vars höjdsättning anpassats till sin omgivning, med en äldre stenmur som gräns.

UTSIKTER OCH INSIKTER

UTSIKTEN FRÅN TOMTERNA MOT HULINGEN

Från tomterna närmast Hulingen kommer sjön att skymmas bakom trädstammar och lövverk. Närheten till sjön kommer vara märkbar men det kommer inte från någon av tomterna vara fri sjöutsikt.

Huvudbyggnaderna på tomterna kommer ligga 1-2 meter högre än vattennivån med hänsyn till översvämningsrisken, vilket troligen kommer göra att sjön kommer synas över vassen när man befinner sig inne i hudson, medan sikten ut över sjön kommer döljas något mer ute på tomterna.

Tomt som sluttar svagt mot tomtgräns, likt förutsättningarna i Herrstorpet, med nyare kallmur och traditionell grind.

INSIKTEN FRÅN HULINGEN MOT TOMTERNA

Från Hulingen kommer de nya bostäderna längs strandplanet, likt från tomterna och ut mot Hulingen, att skymmas mellan trädstammar och vegetation. Byggnadernas något upphöjda placering på tomterna kommer göra att byggnaderna kommer upplevas något förhöjda, men på det stora hela knappt nämnvärt högre än strandplanet.

Upplevelsen av tomterna och byggnaderna från strandpromenaden kommer vara tydlig eftersom strandpromenaden går i tomtgräns. Detta kommer göra att naturupplevelsen på denna sträcka av strandpromenaden blir något lägre, men av en motiverad anledning att resten av strandplanet inte riskerar att approprieras av de närmast boende. På de befintliga naturstigarna öster om strandpromenaden kommer å andra sidan naturupplevelsen vara mer bestående och den byggda miljön mer perifer.

Så här kan naturmiljön längs Hulingen upplevas från naturstigarna öster om Strandpromenaden, några hus skymmas mellan trädstammar åt ena hållet och sjön mellan trädstammar åt andra hållet.

GATURUM FÖR ALLA

Strukturen på gator och allmänna platser är utformad med fokus på oskyddade trafikanter, d.v.s gående och cyklister, men även hanteringen av dagvatten har påverkat gaturummens utformning.

I syfte att uppnå en god trafiksäkerhet är den skyltade hastigheten i bostadskvarteren 40 km/h. Vägsektionerna är dock relativt smala.

BJÖRKUDDVÄGENS NYA STRÄCKNING

Den gamla förbindelsevägen, Björkuddvägen, mellan Hultsfreds tätort och Herrstorpet kommer att få en delvis ny sträckning och ansluta till en ny huvudgata i Herrstorpet. Den gamla järnvägs-korsningen stängs av trafiksäkerhetsskäl och Björkuddvägen kommer här att avsluta i en vändplan vid de befintliga bostäderna.

Den tillbyggda delen av Björkuddvägen kommer ha en separat körbana och gång- och cykelbana, avdelad av ett dagvattenstråk.

Uppdelningen av trafiken på gatan ses som en förbättring då Björkuddvägen är ganska lång med få korsningspunkter eller andra förändringar längs gatan. Något som riskerar att trigga upp hastigheten på biltrafiken. Att fysiskt separera gång- och cykelbanan är därför en trafiksäkrare lösning för gatan.

För den delvis nya sträckningen av Björkuddvägen har följande belysningsstolpar och armaturer valts:

- Belysningsstolpe från Moramest; höjd 7 m
- Armaturen Evolume 1 på 7 m och 4 m höjd från Fagerhut Belysnings AB,
- Färg; varmförzinkad och ljusgrå

HUVUDGATA

Med huvudgatan avses gatan som leder mellan etapp 1 och 3. Från denna gata som kommer att ansluta till södra änden av den nya delsträckan av Björkuddvägen, korsa järnvägsrälsen och leda vidare österut mot etapp 1 området kommer sjön Hulingen kunna skymtas i horisonten. Gatan är centralt beläget i området och vid dess gestaltning är det särskilt viktigt att uppnå följande:

- en god framkomlighet
- god säkerhet även för oskyddade trafikanter
- en känsla av välkomnande och trygghet
- en hög grad av estetik som harmonierar med anslutande gators utformning
- att bibehålla utsikten mot sjön Hulingen

Från huvudgatan som kommer att ledas ner mellan de två grindstolparna kommer sjön Hulingen kunna skymtas mellan träden.

Huvudgatan är totalt 7,1 meter bred och kommer bestå av två vardera 2,1 meter breda körfält samt två 1,2 meter breda sidoremsor. Gatusektionen bedöms som relativt smal, för att förstärka de oskyddade trafikanternas plats på gatan föreslås därför att sidoremsorna markeras tydligt. Exempelvis genom att lägga en rad med betongsten i en avvikande färg i gränsen mellan körfält och sidoremsa. Betongstenens färg som ska bilda en tydlig kontrast till asfalten fyller likväl en estetisk funktion. En röd eller teracottafärgad kulör kan anspela till områdets historia och bidra till helhetsbilden då det föreslås att användas på de tidigare beskrivna gestaltade platserna.

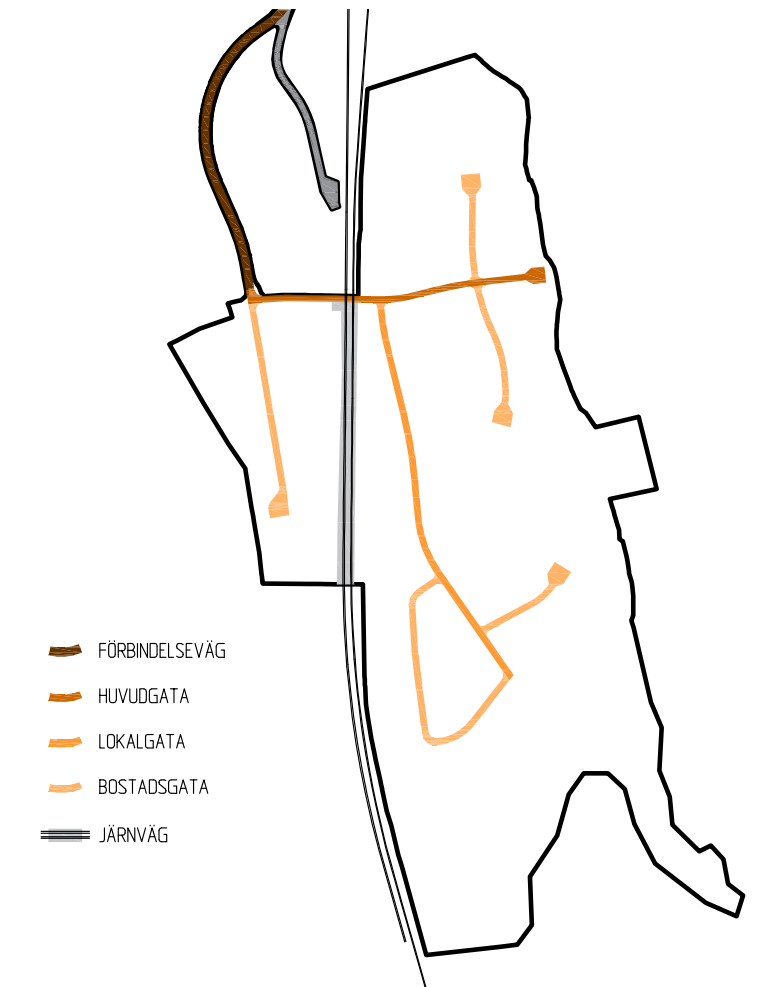
En ny och säker järnvägsövergång anläggs längs huvudgatan. För att öka säkerheten runt spåren så kommer stängsling att ske på båda sidor. Vidare kan nämnas att en grodtunnel kommer att anläggas under huvudgatan, samt en allé planteras längs med huvudgatan. Se textavsnittet Grodtunnel i kapitlet Naturmark samt efterföljande kapitel Gatuplanteringar.

Exempel på hur olika material och kulörer kan användas som markering i gaturummet.

Ett gott exempel på hur angränsande vegetation bidrar till att rama in gaturummet.

Vald belysningsutrustning för huvdgatan är:

- Belysningsstolpe från Moramest; höjd 6/7 m
- Armaturen Vialume 1 på 7 m och 4 m höjd från Fagerhut Belysnings AB,
- Färg; ljusgrå RAL 7023

LOKALGATA

Med lokalgata avses gatan som leder fram till området för etapp 2. Denna gatusträckning kommer att utformas på samma sätt som huvdgatan, med sidoremsor på båda sidorna. Detta eftersom denna gata förväntas bli något mer trafikerad än övriga lokalgator som i efterföljande text benämns som bostadsgator. Vald belysningsutrustning för lokalgatan fram till etapp 2 är samma som för huvdgatan.

BOSTADSGATOR I ETAPP 1, 2 och 3

Gator i de tre utbyggnadsetapperna planeras som lokalgator i blandtrafik. Dessa är utformade så smala att ingen sidoremsa är avsatt på någon av sidorna av gatan, vilket skapar utmaningar för trygghetsaspekten.

Belysningen på dessa mindre lokalgator är nedtonad och ett medvetet val har gjorts för att undvika att störa naturlivet runt omkring. Val av armaturer längs lokalgatorna harmonierar i sitt formspråk med belysningsstolparna längs med strandpromenaden. Dock har de erhållit en annan kulör. Belysningsstolparna från Fagerhult Belysning AB som valts är:

- Belysningsstolpe; höjd 5 m med armaturen Rondo G2
- Färg; antracitgrå (Gris 900 Sablé)

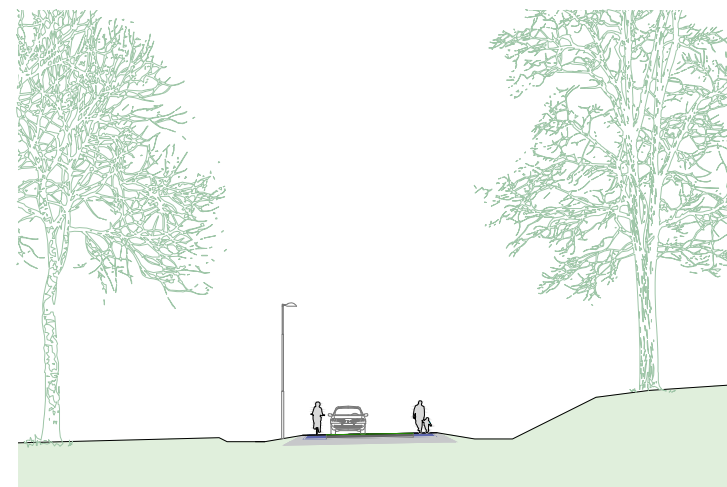
Den antracitgrå färgen tillsammans med stolpens moderna om dock än tidlösa formspråk ger ett påkostat intryck och kommer harmoniera såväl med modern som mer traditionellt arkitektur i de tre nya bostadskvarteren.

GÅNGSTRÅK PÅ KVARTERSMARK

Väljer man att längs med förbindelsegångar i de framtida bostadsgårdarna i anslutning till flerkamiljshusen att lägga till belysningspollare så rekommenderas att även dessa lackas i antracitgrå (Gris 900 Sablé). På så vis följs en röd tråd mellan gatan på allmän platsmark och rörelsestråken inne på kvartersmarken.

Typsektion längs med ny delsträcka av Björkuddvägen.

Typsektion längs med huvdgata.

Typsektion längs med bostadsgata.

Ovan: Armaturen Evolume 1 som kommer att placeras längs med ny delsträcka av Björkuddvägen.

Ovan: Armaturen Violume 1 som kommer att placeras intill den nya lokalgatan mellan etapp 1 och 3.

Till höger: Armaturen Rondo G2 som kommer att sättas längs med lokalgatorna i bostadsområdena.

Till vänster: Pollaren Minimoai, spylackat i antracitgrå. Denna pollare kulle kunna användas som ett komplement på kvartersmark inne på bostadsgårdarna i etapp 3 området. Samma kulörval som för belysningsutrustningen längs bostadsgatan bidrar till helhetsintrycket.

GATUPLANTERINGAR

Herrstorpets lantliga karaktär, det f.d bonde-samhället, är en viktig stöttepelare i områdets gestaltning. Arter som har en lång användnings-tradition i Sverige förespråkas därför vid val av växter till gatuplanteringarna längs med entrén till Herrstorpet och dess huvud- och lokalgata.

På enstaka gestaltade platser inne i bostadskvar-teren bedöms dock att planteringar med inslag av exotiska växter kan tillåtas för att på så vis skapa en koppling till kvartersmarkens planteringar och den moderna arkitekturen.

ALLÉKANTAD ENTRÉ

För att rama in gaturummet och ge ett enhetligt och välkomnande intryck så ska en allé planteras längs den nya/tillbyggda delen av Björkuddevägen.

En vanlig uppbyggnadsbeskrivning och en succes-siv uppstamning av kronan kommer att krävas så att en fri höjd på minst 4,5 meter uppnås mot gatan. Rent arkitektoniskt ska ett träd helst bestå av 1/3 stam och 2/3 krona, vilket gör att arten som väljs till allén gärna få ha en sluthöjd på cirka 12 meter eller högre.

Till allén föreslås skogslönn - Acer platanoides f.k Pernilla E. Skogslönnen som i det gamla bonde-samhället hamlades och användes för vinterfoder, har en vacker höstfärg och räknas till ädellövträ-den. Föreslagen sort har förädlats genom fröför-

ökning avseende kronform och hårdighet. Träden i allén kommer att bli 15-20 meter höga och har en 8-12 meter bred krona. Alléträden föreslås att sättas tre meter från väggkant. På så vis ges utrymme för trädens rötter och en naturlig och snygg kronutveckling.

Som förstärkning av årstiderna föreslås mark-remsan under trädallén prydas med ett hav av till synes från en f.d äldre trädgård förvildade blomsterlökar såsom vårtjärna och pärlhyacint, tulpaner och hyacinter.

BLICKFÅNG LÄNGS HUVUDGATAN

Efter allén som kommer att markera Herrstorpets entré ansluter huvudgatan österut mot etapp 1 med en anslutande lokalgata söderut mot etapp 2. Längs med dessa gaturum slås dels vakt om vackra vyer mot sjön Hulingen som skymtas mellan trädridån som växer längs med stranden, samt om de äldre ståtliga solitära träd som idag utgör landmärken i landskapet och vittnar om den tidigare markanvändningen.

Förslag till alléns placering i anslutning till etapp 3.

Landskapet i anslutning till huvud- och lokalgatan föreslås att kompletteras med enstaka solitära träd och buskar på väl utvalda platser. Syftet är att tillföra ytterligare vackra blickfång för personer som färdas mot bostadsområdena. Träd och buskar med någon eller gärna flera attraktionsvärden såsom fint bladutspring, vacker blad- eller barktextur, blomning eller höstfärg är att föredra.

Enkelblommig fågelbär, rönn, oxel, vildapel och naverhägg är exempel på bärande arter som utöver att bilda vackra blickfång gynnar djurlivet. Ett rikt djurliv i sin tur ökar rekreativa värdena i området.

PLANTERINGAR INTILL BOSTADSGATORNA

Längs med de nya gatorna i området föreslås mindre planteringar med träd, buskar, perenner eller lökar att anläggas. Detta i syfte för att höja det estetiska värdet generellt i området och samtidigt markera särskilda platser. Planteringar kan anläggas längs korsningspunkter, vid siktlinjer ut i landskapet, kraftigare svängar eller vid början och slut på respektive bostadskvarter.

Näverhäggen har en kopparfärgad, blank stam som ger attraktionsvärden året om. På våren pryds den av vita blommor och på hösten av gulorangea höstfärger och bär.

Sötrönnen t.v och jättevitoxeln t.h blommor båda på våren och sätter bär på hösten. Rönnen har vackert flikiga blad medan oxelns bladverk är karaktärskapande grågrönt.

Alléer bidrar till ett välkomnande intryck.

Brunröd skogslönn i sprakande höstfärger.

UTSIKTSPLATS ÖVER SJÖN

Lokalgatan i det norra bostadsområdet avslutas i en vändplatsliknande yta med utsikt över Hulingen. Denna plats kan med fördel gestaltas med extra omsorg och utvecklas till något unikt och identitetsskapande för hela Herrstorpet.

Med hänsen till fordonens vändradie behöver ytan vara cirka nio meter i radius. För att tona ned upplevelsen av vändytans faktiska skala föreslås följande:

Körbanan öster om parkeringsplatsen och även själva vändslingan anläggs i grus. Istället för en klassisk asfalterad vändplan, skapas illusionen av att det handlar sig om rester från en tidigare grusad vändslinga, som anpassats efter terrängen. I mitten av vändslingan lämnas en grönskande yta, gärna med några decimeters nivåskillnad gentemot körbanan och med insådd av överårstiderna växlande blomstrande växtlighet. Där det är möjligt utan att siktstråket från väster mot sjön Hulingen påverkas i alltför stor utsträckning planteras träd. Dels tillför träden platsens estetiska värden och dels bidrar träden till att minska upplevelsen av vändslingans faktiska skala.

I framkant av vändslingan, d.v.s längs med strandpromenadens sträckning anläggs en utsiktsplats. Denna kommer att ligga cirka en meter högre än omgivande strandplanet, vilket förstärker utsiktskänslan. Strandplanet är på denna plats ganska sänkt och vassen breder ut sig på bredden och

på höjden. Detta förstärker utsiktsplatsens roll ytterligare, då gående längs strandlinjen inte har så mycket utsikt över sjön innan och efter platsen under vassens vegetationsperiod. Att kunna gå upp på utsiktsplatsen från stigen längs strandremsan kommer därför bli en attraktion och händelse att se fram emot.

För att utsiktsplatsen ska vara tillgängligt för alla föreslås anslutningen från vändslingan ligga i samma nivå som utsiktsplatsen samt strandpromenaden via ramper ledas upp till densamma. För att förstärka känslan av att befinna sig på en upphöjd plats kan enstaka befintliga eller nyplanterade träd "byggas in" i utsiktsplattformen.

Exempel på arkitektoniska lekfulla uttrycksformer från företaget Streetlife.

För att knyta an till Herrstorpets historia föreslås utsiktsplatsen få detaljer i rött tegel. Men även växtvalet med exempelvis röd-orangea tulpaner kan vara ett sätt att förstärka platsens identitet. Vidare kan detaljer i kortenplåt material- och färgmässigt anknyta till valda belysningsarmaturer längs strandpromenaden. Böljande former av själva utsiktsplattformen och sittytor anspelar på ett lekfullt sätt på vattnets vågor.

Exempel på bänk kring runt träd.

Källförteckning över fotografier:

Titelsida: Sofia Olander, Eva Djupfors och Erik Hansson

Sida 4: Lantmäteriets flygfoton.

Sida 5: Eva Djupfors

Sida 7: naturmark, Johanna Gratte

Sida 7: rekreation, Sofia Olander

Sida 7: kvartersmar och gatemark, Eva Djupfors

Sida 8: marmorerad vit fjäril, Eva Djupfors

Sida 8: grönvit nattviol, källa: <https://surahammar.naturskyddsforeningen.se/bildarkivet/bilder-karlvaxter/platanthera-chlorantha-gronvit-nattviol/>

Sida 8: gullviva, källa: <http://www.pratensis.se/angsplanta/gullviva>

Sida 9: sandödlan, Länsstyrelsen i Jönköpings län; Meddelande nummer 2006:9.

Sida 9: sandblotta: källa: http://biodivers.se/files/naturvaruden_atran.pdf

Sida 9: faunadepå, vattenansamlingar, Eva Djupfors

Sida 10: vanlig padda, Eva Djupfors

Sida 10: groddjurstunnel, källa: <https://fr-fr.facebook.com/norradjurgardsstaden/posts/2923407127713041/>

Sida 10: groddjurstunnel med ledarmar, källa: <https://trafikverket.ineko.se/Files/sv-SE/27451/Ineko.Product>

Sida 11: ängs- och våtmarksvegetation, Pratenis AB

Sida 11: lekande barn, Eva Djupfors

Sida 11: kabbleka, Sofia Olander

Sida 12: ekorre i grov ek, Sofia Olander

Sida 12: strandplanet, Eva Djupfors

Sida 12: vitsippor och framtida vy, Ida Snöberg

Sida 13: åkerholme, Ida Snöberg

Sida 13: sävsångare, Erik Hansson, www.natursidan.se

Sida 13: rödhake, gröngöling och häger, Eva Djupfors

Sida 14: barn, vass och flytbrygga, Eva Djupfors

Sida 14: utter, Rainer Zelinski

Sida 15: lusthus på flytbrygga, källa: <https://www.mynewsdesk.com/se/vaar-gaard-saltsjoebaden/images/lusthuset-och-brygga-paa-konferenshotell-vaar-gaard-saltsjoebaden-275724>

Sida 16: bro, framtida vy, Ida Snöberg

Sida 16: belysningsutrustning, källa: www.fagerhult.com

Sida 17: lekande barn: Sofia Olander

Sida 17: promenadstig, spång, promanadutflykt, Eva Djupfors

Sida 18: stubbe, träspång, Ida Snöberg

Sida 18: rullstolsanpassade bord och bänkar, källa: <https://www.kpln.se/>

Sida 19: sittbänk, källa: https://www.citymiljomobler.se/bank_capitol.html

Sida 19: papperskorg från JP Jansson och Parnter, källa: <https://janssonpartner.se/produkt/cylinder-35-50med-lock/>

Sida 19: papperskorg från Nola, källa: <https://nola.se/products/kvadrat-papperskorg/>

Sida 19: cykelpollare från Nola, källa: <https://nola.se/products/ortho-cykelpollare/>

Sida 19: murad sittbänk, Eva Djupfors

Sida 20: liggbänk, källa: https://www.citymiljomobler.se/sittligg_vision.html

Sida 20: spång, källa: www.pinterest.se

Sida 20: kabbleka, Sofia Olander

Sida 20: bro, Ida Snöberg

Sida 20: brygga med räcke, Eva Djupfors

Sida 20: brygga, källa: www.pinterest.se

Sida 20: brygga, källa: www.pinterest.se

Sida 21: infotavla, vägvisare och sedumtak, Eva Djupfors

Sida 21: vägvisare, vandringsled, Ida Snöberg

Sida 21: infotavla bok, källa: www.pinterest.se

Sida 21: infotavla med tegeltak, fotomontage, källa: <https://utform.se/alla-produkter/informationstavlor/informationstavla-liten-staende/>

Sida 22: befitnlig bebyggelse, Eva Djupfors

Sida 24: stenbumlingar, Ida Snöberg

Sida 24: gärdsgård, trästaket, häckar, Eva Djupfors

Sida 25: terränganpassning, Eva Djupfors

Sida 25: stig, Ida Snöberg

Sida 26: vy mot Hulingen, material, gaturum, Eva Djupfors

Sida 27: belysningsutrustning, källa: www.fagerhult.com

Sida 28: träd och allé, källa: www.pinterest.se

Sida 29: bänk, tulpaner, Eva Djupfors

Sida 29: robusta bänkar i böljande former, källa: www.streetlife.com